

ELS CONCURSOS
DE CARTELLS DELS
CIGARRILLOS PARÍS
(1900-1901)

MUSEU DE
LA GARROTXA
D'OLOT

CRÈDITS

Direcció:

Montserrat Mallol (Museus d'Olot)

Coordinació:

Xevi Roura (Museu de la Garrotxa)

Textos exposició:

Leticia Martín

Antoni Monturiol

Xevi Roura (Museu de la Garrotxa)

Textos catàleg digital:

Montserrat Mallol (Museu de la Garrotxa)

Leticia Martín

Antoni Monturiol

Esteve Pararols

Fonts documentals:

Arxiu Comarcal de la Garrotxa (ACGAX)

Museu de la Garrotxa

Fonts d'imatges:

Arxiu Comarcal de la Garrotxa (ACGAX). Fons Manuel Malagrida Fontanet

Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC)

Agraïments:

Arxiu d'Imatges d'Olot (AIO)

Èlia Teis

Grafisme i disseny d'exposició i catàleg:

Manel Quintana [DaltònicaStudio]

Assessorament lingüístic:

SC d'Olot - La Garrotxa. Consorci per a la Normalització Lingüística

---

Organitzen:

Amb el suport de:

ELS CONCURSOS
DE CARTELLS DELS
CIGARRILLOS PARÍS
(1900-1901)

ÍNDIX

PRESENTACIÓ	
Montserrat Mallol i Soler	7
MANUEL MALAGRIDA, UN OLOTÍ ENTRE DOS SEGLES	
Esteve Pararols i Lloret	8
ELS CONCURSOS DE CARTELLS DELS CIGARRILLOS PARÍS	
Antoni Monturiol i Sanés	18
ELS CARTELLS DELS CIGARRILLOS PARÍS: CAP A UNA NOVA REVISIÓ	
Antoni Monturiol i Leticia Martin	44
PRIMER CONCURS DE CARTELLS	49
SEGON CONCURS DE CARTELLS	77

Imatges de l'exposició dels cartells de Cigarrillos París a la Sala Oberta del Museu de la Garrotxa d'Olot. Del 15 de febrer al 14 d'abril del 2013.

PRESENTACIÓ

Montserrat Mallol i Soler

Directora dels Museus d'Olot

Febrer, 2013

Acostar-se d'una manera o altra a la història de la publicitat sempre és gratificant i enriquidor. Més encara si es fa des de l'òptica de la història de l'art amb una de les col·leccions més importants de cartells modernistes que es conserven a Europa.

Es tracta d'una de les joies del fons dels Museus d'Olot: 46 cartells pintats entre 1900 i 1901 que, gràcies a dos concursos convocats per l'industrial olotí Manuel Malagrida, van aconseguir reunir els principals artistes de l'època. Entre aquests artistes hi havia Ramon Casas, Alphonse Mucha, Xavier Gosé o Laureà Barrau, només per anomenar-ne alguns.

Manuel Malagrida fou mecenes de les arts i la cultura del país, organitzà recitals, finançà la construcció de biblioteques i fins i tot patrocinà una de les empreses urbanístiques més importants de la ciutat d'Olot, l'avui coneguda com "Eixample Malagrida", que quan fou concebuda es conegué amb el nom d' *Olot. Ciudad Jardín...*

La col·lecció de cartells de "Cigarrillos París" és fruit d'una donació que els hereus de Malagrida van fer al Museu de la Garrotxa durant la dècada dels vuitanta. Una petita selecció d'aquesta s'exposa en les sales permanents del Museu, i la resta es guarda a les sales de reserva, d'on els hem recuperat per exposar-los a la Sala Oberta amb motiu de l'exposició.

Aquest catàleg digital neix amb diferents objectius: en primer lloc, per convertir-se en un document per difondre aquesta col·lecció i, en segon lloc, per ajudar a localitzar aquells cartells el rastre dels quals es va perdre al llarg dels anys, i que de ben segur formen part de col·leccions públiques i privades d'arreu. Així mateix, des del Museu de la Garrotxa hem volgut reeditar els textos que es van publicar en el catàleg editat l'any 1995 amb motiu de la primera exposició dedicada a aquestes peces.

Esperem que en un futur proper puguem fer una nova exposició mostrant els cartells que van acompanyar els que avui s'exposen a la Sala Oberta.

MANUEL MALAGRIDA, UN OLOTÍ ENTRE DOS SEGLES

Esteve Pararols i Lloret

Text extret del catàleg *Els concursos de cartells dels Cigarrillos París*, publicat l'any 1995, per la fundació "la Caixa" i el Museu Comarcal de la Garrotxa d'Olot.

Manuel Malagrida. Fons Manuel Malagrida. AHCO

Diu la sociologia que la cultura d'un poble és una mena de síntesi entre la història col·lectiva global i la història de vida de cada un dels seus ciutadans. A voltes, el nostre concepte cultural es redueix molt a la visió general, a aquells grans esdeveniments que es recullen als llibres d'història i oblidem aquesta visió cultural més propera a cadascun de nosaltres.

Però, a vegades, és necessari fixar la nostra atenció en personatges concrets que, sense tenir influències decisives en el tarannà de la societat, ens poden servir per entendre millor una època de la història i fer-nos una idea de com devia ser la vida en les nostres ciutats i pobles.

El nostre personatge ens pot ajudar a entendre la cultura catalana a finals del XIX i principis del XX; ens pot il·lustrar envers el tema de l'emigració de catalans cap a Amèrica, el ràpid enriquiment dels emigrants que varen tenir més sort i la seva relació amb la metròpoli; ens pot sorprendre amb les seves idees sobre la importància de la publicitat empresarial; ens pot permetre conèixer l'alta societat catalana de l'època a Barcelona i a Olot i ens pot fer de guia durant l'evolució de la societat catalana des del punt de vista d'una família monàrquica. Aquest personatge és Manuel Malagrida i Fontanet. La curiositat i la perseverança del seu fill Ramon a l'hora de recollir tota la informació

---

sobre la família ens ha permès tenir a mà un material¹ que ens ajuda a conèixer aquesta petita història de la seva vida.

La família Malagrida, d'origen italià², es va instal·lar a Olot quan Claudio Malagrida hi va emigrar el 1775. Aquest fou l'avi de Ramon Malagrida, notari d'Olot que, casat amb Josefa Fontanet, foren els pares de quatre fills: Dolors, Josep Maria, Manuel i Teodor.

Manuel Malagrida va néixer a Olot el 20 d'abril de 1864. La mort de la seva mare quan tenia sis anys i el fet que el seu pare es tornés a casar el 1880, va marcar el seu caràcter. Sembla que no es portaven gaire bé amb la seva madrastra. Aquest fet, juntament amb l'interès del seu pare per assegurar-li un futur, el porta a Barcelona, a treballar com a dependent de la ferreteria Jaume-andreu. Llavors tenia setze anys.

El seu pare, en una carta a un amic de Barcelona, expressa el seu desig que no el deixin sortir gaire de casa *“porqué es fácil que adquiera conocimientos o contraigan relaciones perjudiciales a todo joven inexperto. Y además, cuanto más se está en la tienda, más afición se pone al trabajo. Yo lo que quiero es que esté constantemente ocupado a fin de que salga instruido y honrado...”*

L'any 1887, als vint-i-tres, abandona Barcelona i s'instal·la a París, sense tenir gaires coneixements de l'idioma i tampoc sense tenir una idea clara a què dedicar-se. Però aquesta serà una època decisiva per a Malagrida. Aquí comença la seva relació amb el món industrial, treballant com a comissionista comercial i fent de guia als industrials espanyols que visitaven l'Exposició Internacional de 1889. Un any més tard, i sense gaires expectatives a París, ven les seves pertinences i embarca en el *Nertha* cap a Argentina.

Argentina

No va triar Argentina per atzar. En aquest país estava passant un fet semblant al de l'oest americà. El govern argentí del general Roca va iniciar la conquesta de l'interior del país, fins en aquell moment habitat solament pels indis de la pampa. La possibilitat d'establir-se en noves terres de frontera va provocar, entre 1880 i 1890, el que la historiografia argentina anomena *La Gran Emigración*. La República Argentina es va convertir, doncs, en l'objectiu de molts emigrants europeus. Buenos Aires, la capital, va viure una època de gran esplendor econòmic i social.

Manuel Malagrida inicia una accidentada arribada a l'Argentina. D'entrada el van estafar en fer-li pagar 250 francs per un bitllet de vaixell que era subvencionat pel mateix govern argentí. Un cop a Buenos Aires, li foren robats la documentació i els diners que tenia.

Inicialment es va instal·lar a Córdoba i va fer de dependent a casa d'un emigrant català, Josep Bas. Sis mesos més tard, arriba a la capital i treballa a la fàbrica de tabacs Somay. El 1892 crea una petita tabaqueria pròpia. D'aquesta manera comença la seva relació amb la indústria del tabac.

El tabac

A partir de la creació d'aquesta petita tabaqueria, inicia una activitat que el portarà poc temps més tard, el 1895, a inaugurar la seva primera fàbrica. Poc temps més tard se'l considerava el “*fabricante de cigarrillos más importante de la república Argentina*”³. Ho fos o no, el cert és que el 1902, deu anys més tard de la seva arribada a l'Argentina, era propietari de dues fàbriques, *El Telégrafo* i *La Invencible*, i comercialitzava més de 10 marques de cigarrets i cigars. La seva propaganda assegurava que fabricaven més de 30 milions de cigarrets al mes.

Controlava de manera molt directa els seus negocis, tot i que cada vegada passava més temps a Barcelona, principalment després del seu casament.

A partir de 1910, i en una època de crisi econòmica a l'Argentina, es va anar desfent dels seus negocis de tabac i el seu nom desapareix de la capçalera de l'empresa. Tot i així continua com a accionista en empreses del sector, com la *Argentina Tabacco CIA*, un trust creat per antics fabricants ar-

M. Redondo “LA MAR” cartell litogràfic sobre paper 110x74cm. Lit. La Nueva Artística. Buenos Aires. MCGO 4652

---

gentins per enfrontar-se a la introducció de les empreses tabaqueres americanes ⁴.

Malgrat tot, el negoci del tabac cada cop li portava més problemes i va acabar desfent-se de les accions. La fortuna acumulada en els anys d'èxit, la seva habilitat per a les inversions i el fet d'haver diversificat el seu capital li van permetre viure molt bé a Espanya fins a la fi dels seus dies.

La relació amb el cercle d'emigrants

Potser el més important de la seva activitat industrial és que li va permetre entrar a l'alta societat "bonaerense" en el seu moment de màxim esplendor, principalment a partir del Concurs Internacional de Cartells del 1901 i de tot el seguit de festes que es van celebrar al seu voltant. A més, el cinema que posseïa a Buenos Aires era considerat com un dels més moderns de l'època.

En el cercle d'emigrants espanyols estava molt ben considerat. Fou vicepresident del *Centre Català d'Argentina* i membre de la junta directiva de la *Asociación Patriótica Española* d'Argentina. El paper d'aquestes associacions fou molt important. Nascudes, la majoria, durant la guerra de Cuba, tenien com a objectiu ajudar Espanya en les seves necessitats, des d'ajuda econòmica per pal·liar els efectes d'unes inundacions a la península fins al pagament d'un creuer de guerra, el *Río de la Plata*, o la formació d'un exèrcit de voluntaris per a lluitar a Cuba.

El 1902 Malagrida viatjà a Espanya, com a representant de la *Asociación Patriótica Española*, a la coronació d'Alfons XIII. Mantingué una entrevista amb el cap de Govern, Práxedes Sagasta, per intentar desbloquejar un projecte de tractat comercial entre els dos països, frenat per la falta d'aprovació per part espanyola. La *Asociación Patriótica* intentava accelerar la firma del tractat ajudats per la pressió que podia suposar sobre el govern espanyol el creuer de guerra, els 4000 homes i els quatre milions de francs que aquesta associació havia aportat durant la guerra colonial.

És factible pensar que, entre els productes argentins que inclouria el tractat, hi hauria el tabac. Malagrida havia demostrat gran interès per introduir les seves marques a Europa i aquest era un bon sistema.

La publicitat

Hi ha, però, en l'etapa industrial de Malagrida a l'Argentina un aspecte que sobresurt sobre els altres: la utilització dels recursos publicitaris a l'hora de promocionar els seus productes. En una entrevista publicada en un diari argentí trobem unes frases que defineixen la seva política comercial: *“El éxito de marca depende en primer lugar de la bondad del producto, ¡es claro!, pero la reclame, la reclame es todo (...). La publicidad ha de servir para avisar al público de una manera risueña, artística y original de los méritos de la marca”*⁵.

Seguint aquesta consigna, Malagrida va idear moltes i variades formes de publicitat. Algunes no es van materialitzar, com la seva proposta de col·locar poemes en els paquets de tabac o intentar que l'aeronauta Santos - Dumont, el més famós pilot de dirigibles de l'època, s'enlairés amb un aparell de forma semblant a la d'un Cigar i sobrevolés Buenos Aires anunciant els seus productes.

Carruatge-bombo. Fons Manuel Malagrida. AHCO

Però moltes de les seves idees publicitàries sí que es van materialitzar. El 1900 va organitzar un concurs de cartells d'àmbit argentí amb el propòsit d'anunciar els seus cigarrets *París*. L'èxit el va portar a organitzar, l'any 1901, un concurs internacional amb el mateix objectiu. La quantia dels premis i la promoció que representava va suposar que hi participessin artistes molt importants, tant americans com europeus.

Aquest fou, segons la publicació oficial del certamen, “*un procedimiento de reclamo mercantil no superado ni en los Estados Unidos, tierra clásica del anuncio y de los alandes de propaganda*”⁶. La promoció dels cigarrets en el concurs internacional li va costar a Malagrida més de 200.000 pesos.

Carruatge-Canó. Fons Manuel Malagrida. AHCO

Però Malagrida va idear també un tipus de publicitat molt més popular, com el carruatge-bombo, un enorme timbal damunt d'un carruatge, amb reproduccions de cartells publicitaris dibuixats. S'escoltava el seu soroll des de cinc-cents-metres de distància. I no solament es féu famós pel soroll, sinó també per la polèmica que va aixecar Malagrida en carregar-lo en un tren per transportar-lo a una altra població, tot i sabent que no passava pels túnels del recorregut, fet recollit pels diaris de la capital.

Igualment va aconseguir el que podríem dir-ne publicitat indirecta amb la polèmica que es va aixecar amb els uniformes que portaven els servidors d'un altre dels seus invents, el carruatge-canó. Aquest aparell semblant a un canó militar disparava propaganda a més de 100 metres. El mateix ministre argentí de la guerra va haver d'intervenir per canviar els uniformes, massa semblants als de l'artilleria francesa.

Foto matrimonial de Teresa Pons i Manuel Malagrida i Fontanet. Fons Manuel Malagrida. AHCO

També utilitzava mitjans més tradicionals: sorteigs entre els compradors del seu tabac (vestits, bicicletes, rellotges o diners); col·leccions de cromos que apareixien a les capses de tabac, amb paisatges, fets bèl·lics o una curiosa col·lecció de les més famoses *vedettes* de París; targetes postals amb les reproduccions dels cartells

guanyadors dels concursos; patrocini d'activitats esportives, com el Concurs Hípic Internacional de Buenos Aires, el 1908.

Fou també un innovador en el que avui anomenem publicitat agressiva. Un dels seus eslògans comercials era dir que la seva fàbrica “*produce diez millones más que la que más produce*”. Malagrida era conegut com el rei de la propaganda i es deia que gastava més de 800 pesos diaris en publicitat, una quantitat important per l'època.

El seu matrimoni

Malagrida torna a Espanya i, el 8 d'octubre de 1903, als 39 anys, contrau matrimoni amb Teresa Pons i Pulles, de 19 anys⁷. Va ser una celebració fastuosa, considerada per la premsa de l'època com a *molt americana*. Fou celebrada a la Capella del Palau Episcopal de l'arquebisbe, i foren els padrins l'ambaixador argentí a Espanya, el capità general de Catalunya, el director de *El Noticiero Universal* i un ric propietari amic de la família. Es va formar una comitiva de 70 caruatges per a transportar els 200 convidats fins a l'Hotel Colon, un dels més luxosos de la Barcelona del moment. Un banquet de noces luxós i molt copiós, on cada cobert va costar la desorbitada quantitat de 100 pessetes⁸, va fer d'aquest acte social un esdeveniment molt comentat pels diaris barcelonins. Aquesta mena de nota de societat vol servir solament per fer notar el prestigi que anava agafant Malagrida dins l'alta societat de la Barcelona de principis de segle.

Malagrida viatjava sovint a l'Argentina, però cada cop tenia menys responsabilitat directe en els negocis i, el 1910, va realitzar el seu últim viatge. Tenia 56 anys, una salut delicada i una visió molt diferent d'aquell país. Ja no era la terra de frontera plena d'opcions per als empresaris valents i atrevits. La vida política era molt més complexa, amb interessos comercials anglesos i dels Estats Units i amb moltes dificultats per a les companyies que no es van adaptar prou ràpidament a aquestes noves circumstàncies.

Malgrat tot, l'agraïment cap aquell país va quedar demostrat en totes les ocasions possibles. Des de l'organització de banquets als oficials de les fragates argentines quan fondejaven a Barcelona, fins l'oferiment d'una casa a Barcelona com a Consolat i Cambra de Comerç hispano-argentina.

A títol personal, aquesta influència es va deixar notar en la seva casa de Barcelona, Passeig de Gràcia, 27. Cristòfol Colom i Bartolomé Mitre, un president argentí, adornen la façana de l'edifici; sobre dues columnes, l'àguila dels Pirineus i el còndor del Andes; dos busts de dona representant Espanya i l'Argentina i, presidint-ho tot, una representació d'Hermes, la deessa del comerç.

Olot

Malagrida repartia el temps entre Barcelona, la casa de la família de la seva dona a Premià de Mar i Olot. Per als olotins de l'època, Malagrida era la imatge de l'home que marxa sense res a Amèrica i torna milionari, el model arquetípic del Ric d'Amèrica. L'arribada de la família Malagrida amb uns cotxes imponents conduïts per un xofer professional no podia deixar-los indiferents.

En les seves estades a la ciutat, assumeix un paper de mecenes. Organitza i paga concursos de cobles, exposa a la ciutat els cartells dels Concursos París i promou actes musicals i literaris. Malagrida coneix Blay a París i li paga les despeses d'enviar alguns models de les seves escultures a l'escola de belles arts. També va tenir relació amb Clarà i amb Evelí Barnades.

El 1905, dona 2.500 pessetes per arranjar una sala al museu municipal i fa cessió dels cartells premiats en els dos concursos dels *Cigarrillos París*.

El 1906 s'obre la Sala Malagrida al Museu, que era on es feien els actes culturals.

Participà també en el projecte d'instal·lació del telèfon a la ciutat, col·laborant amb la *Liga de defensa industrial de Olot y su Comarca*.

El 1913 inicià el projecte urbanístic més ambiciós portat a terme fins aquell moment a la nostra ciutat. Compra la finca de les Mores per 12.339,45 pessetes i ofereix el seu projecte a l'Ajuntament: construir un eixample de la ciutat amb espais reservats per a un hospital, una escola, un museu i una biblioteca, el local del *Círculo Olotense* i jardins públics. Era el que ell anomenava *Ciudad Jardín*.

El 10 de desembre de 1913 se li atorga el títol de Fill Predilecte de la ciutat en un acte públic a l'Ajuntament durant el qual s'accepten els terrenys per urbanitzar. Proposa els noms de les dues avingudes centrals, Espanya i República Argentina. Tots els carrers circumdants reben noms de províncies espanyoles i nacions americanes, unides les dues parts pel pont de Colom. Com es pot veure, un projecte ple de simbolisme.

El 1917, i en uns terrenys cedits per ell, es construeix una Biblioteca Popular a Olot. I durant els anys 1920/21 es construeix l'edifici de la Torre Malagrida, al Passeig de Barcelona, la seva residència a la ciutat. Malagrida va estiuejar molts anys a Olot i a casa seva fou on s'hostatjaven tots els alts càrrecs que visitaven la ciutat.

La seva ideologia monàrquica fa que participi, juntament amb altres riques famílies catalanes, en la donació que fan els monàrquics catalans del Palau de Pedralbes als Reis d'Espanya. La seva lleialtat es va veure recompensada amb la presència, l'any 1927, d'Alfons XIII, la Reina i les Infantes a Olot, amb motiu de la inauguració del pont de Colom i la col·locació de la primera pedra del Grup Escolar que actualment porta el seu nom.

Durant la dictadura de Primo de Rivera fou diputat provincial per Barcelona i va ocupar també altres càrrecs menors al Consorci del Port Franc de Barcelona.

La proclamació de la República i els posteriors esdeveniments, juntament amb la seva avançada edat fa que cada cop estigui més retirat de la vida social i política. Durant la revolta franquista va anar a viure a Itàlia i el 1939, torna a Barcelona. A Olot, cedeix terrenys de l'eixample per construir-hi una caserna militar.

Manuel Malagrida morí a Barcelona, als 82 anys d'edat, el 15 de maig de 1946. Va ser testimoni i particip d'una època de grans canvis, a cavall entre dos segles cabdals per comprendre els esdeveniments posteriors. Va viure l'esplendor parisenc de finals de segle, l'aventura

---

---

de l'emigració a Amèrica, l'enriquiment amb l'èxit industrial, el luxe de l'alta societat de Buenos Aires i Barcelona, i el respecte i l'admiració del seu poble natal.

Notes

1. La majoria de la informació sobre la família es troba recollida en una sèrie d'àlbums amb fotografies, retalls de diari i algun document original que conformen el *Fons Manuel Malagrida*, dipositat a l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot.
2. Natural de Torno, a prop del llac Como, al Nord d'Itàlia, i molt a prop de la frontera suïssa. Originàriament es creu que el seu nom era Mallacrida. *Fons Malagrida, AHCO*.
3. Citat en el recull de premsa de l'*Almanaque para 1902*. Buenos Aires, gener de 1902.
4. Tot i ser un moment poc positiu, les dades del mes de gener de 1913 assenyalaven unes vendes de 17.124.000 paquets i 277.982 Kg, que representaven 2.665.838 pesos.
5. *La Democracia*, núm. 59, Olot, 15.2.1903. Recollit d'un diari argentí.
6. *Almanaque para 1902*. Op. Cit.
7. Teresa Pons era filla d'una família catalana emigrada a l'Argentina. Va néixer en aquest país, però ja feia temps que la seva família tornava a residir a Barcelona, tot i que les famílies ja es van conèixer durant la seva estada en aquell país sud-americà.
8. Per fer-nos una idea del que això representava, catorze anys més tard i en uns moments de preus alts a causa de la Primera Guerra Mundial, un quilogram de vedella costava 3,25 pessetes; una dotzena d'ous, 2 pessetes i un quilogram de patates, 0,25 pessetes.

ELS CONCURSOS DE CARTELLS DELS CIGARRILLOS PARÍS

Antoni Monturiol i Sanés,

Conservador del Museu d'Art de Girona expert en cartellisme.

Text extret del catàleg *Els concursos de cartells dels Cigarrillos París*, publicat l'any 1995, per la fundació "la Caixa" i el Museu Comarcal de la Garrotxa d'Olot.

Manuel Malagrida, olotí afincat a Buenos Aires des de l'any 1890, es va enriquir a l'Argentina dedicant-se a la fabricació de cigarretes. Tenia dues fàbriques de tabac, "La Invencible i "El Telégrafo", que va aixecar pràcticament del no res, i que es dedicaven a la producció de diferents marques.

Paquet de tabac de la marca "LOS FINOS".

Malagrida fou, en el seu temps, una persona amb una gran visió de futur ja que va implantar recursos de promoció en els seus productes per tal de fer-los molt més atractius i augmentar-ne la venda¹. Podríem dir que va introduir i es va servir de la publicitat en els seus productes. A finals de segle XIX i principis d'aquest, això era encara una cosa certament insòlita. Un dels recursos utilitzats per Malagrida amb aquesta finalitat, fou la convocatòria de dos concursos -en aquella època molt de moda- per tal d'anunciar una de les seves marques. Malagrida, molt atent a qualsevol possibilitat de promoció

comercial, està al corrent dels concursos de cartells que es desenvolupen a Europa i decideix organitzar-ne un.

Però no es vol quedar només amb això, vol fer-ho molt millor; la seva intenció final és organitzar un concurs internacional amb gran difusió arreu del món i amb una dotació econòmica dels premis que depassava tots els que s'havien fet fins aleshores². De tota manera, per tal que la iniciativa no funcioni malament i com a prova, decideix convocar un primer concurs en l'àmbit de l'Argentina, que no va tenir, però, el ressò ni la difusió del Segon,

---

---

que era de caràcter *Universal*. Tan bon punt es tancà el Primer Concurs Nacional aparegué a diferents llocs la convocatòria per al Segon. Aquest fet és el que determina que parlem del Primer Concurs com un assaig per al Segon.

El tractament de cartells que es dóna als projectes originals que es van presentar en aquests dos concursos -si atenem a les definicions que podem trobar d'aquest procediment³- no seria tècnicament correcte. Ens referim, en el text, als projectes originals com a cartells, ja que eren pensats per ser traslladats a paper per mitjà de la litografia (cromolitografia) si guanyaven algun dels premis.

Els originals, tot i ser moltes vegades concebuts com si es tractessin d'un quadre al qual s'incorporava una frase publicitària, creiem que es poden tractar de cartells, ja que, "a priori", eren pensats per a aquesta funció. Malgrat que el cartell trenca amb el sentit d'obra d'art única per causa de la reproductibilitat, la majoria d'originals que hem recollit en aquest catàleg, però, continuaren responent a aquesta dimensió d'unicitat de l'obra d'art, ja que la majoria no foren mai impresos ni reproduïts.

A mitjan segle XIX, la Revolució Industrial va portar una major difusió i promoció de diferents articles de consum, per la qual cosa s'utilitzaven diferents recursos com a mitjà publicitari. Això és el que Manuel Malagrida va intentar, entre d'altres coses, amb els dos concursos de cartells. Els cartells presentats tenien, i continuen tenint, un sentit que va més enllà de ser una simple propaganda comercial i s'han de considerar objectes artístics.

El cartell permetia de fer arribar, com a reclam, un producte a l'espectador que el veia pel carrer. Per tant, havia d'oferir una imatge impactant que fes aturar i sorprendre el vianant.

Troben dos tipus de plantejament en aquests projectes-cartells, com en la majoria de cartells de l'època: en uns, el text domina per damunt de la imatge. En els altres, la imatge predomina per sobre el missatge publicitari escrit. El mateix Malagrida, com queda recollit en les bases del Segon Concurs, dóna indicacions per tal que el missatge publicitari es vegi bé i la paraula PARÍS, nom del producte que es vol promocionar, sigui d'unes dimensions més grans, encara que no se n'especifiquin les mides exactes en relació amb les dimensions, explícites, que han de tenir els cartells que es presenten al concurs.

EL PRIMER CONCURS

D'aquest Primer Concurs tenim poques dades atès el caràcter nacional argentí de la mostra i del poc ressò que tingué a Europa. Enric Casellas, secretari personal de Manuel Malagrida, en l'apartat dedicat als antecedents de l'*Almanaque para 1902*, on es recull bàsicament informació del Segon Concurs, ens dóna referència d'alguns aspectes del Primer. Casellas conta que fou el primer concurs d'aquest tipus organitzat a l'Argentina.

“CONCURSO PARÍS, CARTELES PREMIADOS” litografía sobre paper, 125x93 cm, Buenos Aires 1900. MCGO 4651.

Diu, també, que la convocatòria es va publicar el 15 de setembre del 1900 i el termini d'admissió es va tancar dos mesos més tard, el 15 de novembre⁴.

El setmanari olotí *Sanch Nova* recull també en el seu núm. 18, de 8 d'octubre de 1900, la notícia de la convocatòria, per part de Manuel Malagrida, d'un concurs de cartells per anunciar la marca Cigarrillos París. Tornant a l'explicació sobre el concurs que dóna Enric Casellas, diu que el plec de condicions fixa 6 premis que sumen un total de 3.000 pesos, que considera una quantitat destacable.

Atesa la gran participació i a petició del jurat, Malagrida va duplicar la quantitat dels premis fins a 6.000 pesos, amb un total de 19 premis.

L'exposició d'aquest Primer Concurs es va inaugurar el desembre i es va instal·lar al Teatro Nacional (c. Florida, núm. 146, de Buenos Aires) on segons algunes fonts van participar 111 cartells⁵.

Els premis del Primer Concurs, en primera instància, es distribuïen de la manera següent:

Un primer premi de 1.000 pesos

Un segon premi de 750 pesos
Un tercer premi de 500 pesos
Tres premis de 250 pesos cadascú

El jurat del Primer Concurs el formaven Miguel Cané (escriptor i crític), Manuel Mayol (pintor i caricaturista), Francisco Ayerza (fotògraf) i Alexandre Christophersen (arquitecte); actuava com a secretari Enric Casellas (redactor de *El Correo Español*).⁶

Els cartells havien d'amidar 1,25 metres d'alçada per 0,88 metres d'amplada, tenir un màxim de sis colors i dur la inscripció següent: **CIGARRILLOS PARÍS-TABACO HABANO.**

Els premis atorgats foren els següents:

Primer Premi de 1.000 pesos:
cartell núm.97. Lema *Shagu Sharra* de Cándido Villalobos
Segon Premi de 750 pesos:
cartell núm.98. Lema *Jugend* d'Aurelio Jiménez
Tercer Premi de 500 pesos:
cartell núm.48. Lema *Salade* d'Alvin Gaspary
Quart Premi de 250 pesos:
cartell núm. 104. Lema *Tentación* de Jorge d'Orlandi.
Cinquè Premi de 250 pesos:
cartell núm. 19. Lema *Matilde* de Fernando Fader.
Sisè Premi de 250 pesos:
cartell núm. 14. Lema *Cielo* d'Angel Roaschio.

Després de l'ampliació del nombre i la dotació dels premis fins a 6.000 pesos, es donaren els següents:

Segon Premi Addicional de 750 pesos:
cartell núm. 102. Lema *Fides* d'Antonio Vaccari.
Primer Accèssit de 500 pesos:
cartell num.96. Lema *Lévantate y fuma* de José María Cao.
Segon Accèssit de 250 pesos:
cartell núm. 103. Lema *Satán* d'Antonio Vaccari.
10 Tercers Accèssits de 150 pesos:
cartell núm. 16. Lema *Demetrios* de Domingo Puig
cartell núm. 22. Lema *Ars Musarum Filia* de Francisco Fortuny
cartell núm. 40. Lema *Nicotiana* de Mariano F. Cardoso
cartell núm. 52. Lema *Colorado* de R.E.Draper

---

cartell núm. 68. Lema *Barcino* de Emilio Massanet
cartell núm. 70. Lema *París* de Ramon Castro Rivera.
cartell núm. 76. Lema *Boulevardier* de Decoroso Bonifanti
cartell núm. 91. Lema *Un Fumador* de F.P.Tera
cartell núm. 114. Lema *Eros Flamiger* de Lucien Metivet
cartell núm. 116 . Lema *¡Caramba!* de Pedro Gabusi

La publicació *Primer Concurso de Carteles de los Cigarrillos París*, número únic de l'1 de gener de 1901, amb format de periòdic editat per la impremta *Galileo* de Buenos Aires, semblant a l'*Almanaque* editat amb motiu del Segon Concurs ens hauria proporcionat informació valuosa que permetria d'obrir vies d'investigació i recerca, però ha estat impossible localitzar-la. En tot cas, d'aquest Primer Concurs disposem d'un avantatge respecte del Segon: tenim un major nombre d'imatges dels cartells que ens permeten de fer alguns suggeriments.

Dels 118 cartells presentats, en tenim de localitzats 23 d'originals, que són propietat del Museu de la Garrotxa, 7 dels quals no van obtenir cap dels 19 premis que s'atorgaren en les diferents categories: els 16 restants sí que foren premiats.

Disposem, en imatges, d'un total de 68 cartells, bé original premiats, bé fotografies d'un àlbum (que en el seu moment devia ser complet) propietat de la família Malagrida i dipositat a l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot, la qual cosa ens proporciona una idea visual aproximada del conjunt dels cartells presentats.

L'únic cartell premiat del qual no disposem d'una imatge en color és el núm. 116, però l'hem pogut conèixer per mitjà de la fotografia d'aquest àlbum. Del Primer Premi (núm. 97) i del Tercer Premi (núm. 48) es desconeix on es troben els cartells originals, per bé que disposem d'imatges en color extretes d'un cartell imprès on es reproduïxen, en petites dimensions, els sis primers cartells premiats del concurs. Tanmateix, s'ha de remarcar que el Primer Premi, obra de Cándido Villalobos, sofreix una variació, en relació amb l'original, a la part inferior on es troba la inscripció: es canvia la tipografia de la lletra del text que havia presentat l'autor per la grafia "París" en la forma que apareix en el primer cartell utilitzat en la promoció de la marca que està actuant com a logotip. Això s'ha d'interpretar com una assimilació del logotip que ja tenia la marca en aquest cartell que, a partir d'aquell moment fou utilitzat per a promoure les cigarretes París. Abans del Primer Concurs, en el paquet de tabac amb què es comercialitzaven les

---

cigarretes per a la venda al públic, també s'emprava aquesta tipografia. Ara la imatge que utilitzarà la casa serà la d'aquest cartell guanyador, amb un nen que ofereix de fumar a un rat-penat. Més tard, les imatges dels cartells del Segon Concurs seran les que prendran aquest protagonisme.

Els cartells no premiats, números 33, 42, 58, 60, 67, 108 i 118, no sabem per què passaren a mans de Malagrida, però si atenem les bases del Segon Concurs, que és l'única pauta per orientar-nos, hem de creure que les bases del Primer Concurs no haurien estat gaire diferents. Per tant,

Cartell utilitzat per promocionar el Cigarrillos París abans del primer concurs. "PARÍS-CIGARRILLOS HABANOS", litografia sobre paper 111,5x79,5 cm. MCGO 4653.

pot ser que passessin a les seves mans per dues raons: o bé quedaven en propietat de Manuel Malagrida els cartells no recollits transcorregut el termini per retirar-los o bé l'autor podria haver fixat un preu de venda per al cas que la seva obra no resultés directament premiada⁷. Aleshores, és possible que Malagrida en fos el comprador, malgrat que també haurien pogut accedir a la compra altres empreses o, fins i tot, particulars.

Tot i el caràcter nacional argentí d'aquest concurs, hem de tenir present que, en aquella època, Argentina era un dels destins més importants de l'emigració des dels països llatins. Per aquest motiu trobem autors nascuts en altres països que

participaren en aquest concurs, tal com queda demostrat per algun dels guanyadors de les diferents categories. Malgrat tot, és de suposar que la majoria d'autors d'aquesta convocatòria eren argentins.

Analitzant la qualitat global dels cartells presentats, hem de dir que queda molt per sota de la qualitat dels cartells presentats en el Segon Concurs.

La tònica de molts dels cartells del Primer Concurs és la d'utilitzar unes imatges que es repeteixen: de fons la ciutat de París, el París de l'Exposició Universal, la Torre Eiffel, de l'escut de la ciutat de París, etc. Altres cartells utilitzen gràficament la dona com a vehicle per donar entrada al producte. Des de la perspectiva actual, hi ha projectes de cartells de millor qualitat que alguns dels que resultaren guanyadors.

Molts dels cartells presentats encara no tenen un llenguatge pròpiament publicitari i la majoria de vegades són quadres amb textos incorporats. En alguns casos, però, sí que hi ha una intencionalitat més gran en aquest sentit, com per exemple en els cartells núm. 76, 97 o 102 o, en sentit contrari, el cartell núm.58 és més una miniatura o una decoració per a una publicació que no pas un cartell pròpiament dit.

Si intentem d'esbrinar i treure conjectures a partir de les imatges dels cartells de què disposem, podem dir:

El lema *R.B.M.*, que porta el cartell núm.10, s'ha d'entendre com les inicials del seu autor, encara que no puguem saber de qui es tracta. Per les fotos de què disposem, l'autor del cartell núm.30, *Alegoría del Bombo de los Cigarrillos Paris*, és D.Visconti i el del cartell núm.31, *Gloria*, és d'un autor de cognom Muro segons podem llegir en la signatura encara que no en puguem llegir el nom que el precedeix. El cartell núm.83, *Anfibio*, va signat però és difícil desxifrar què hi diu.

Els cartells núm.52 i 53 són d'un mateix artista, R.E. Draper, els números de registre són correlatius, el lema es repeteix en ambdós cartells, *Colorado* a part que la tipologia i la disposició són idèntiques i estilísticament els cartells tenen punts en comú. El mateix passaria amb els cartells núm. 68 i 69, *Barcino*. En aquest cas sabem qui en seria l'autor: Emili Massanet.

Similar als cartells núm.41 i 42 tenen el mateix lema, grafia i disposició: *El TRABAJO ...* en una primera línia i, a sota, en una altra *...ES LA LIBERTAD*. Per tant, podem suposar que es tracta del mateix autor, tot i que estilísticament els cartells no sembla que tinguin gaires afinitats. Per justificar les poques semblances hem de dir que el núm. 41 el podríem englobar dins d'un estil caricaturesc que no comparteix el segon.

Les semblances estilístiques que presenten els cartells núm. 99, *Salve* i núm. 100, *Cocodrillo*, ens porten a dir que són d'un mateix autor, encara que desconeixem de qui es tracta.

Amb posterioritat al Primer Concurs la distribuïdora a l'Argentina de la marca Domecq⁸ va convocar, també a Buenos Aires, un concurs de cartells.

Inauguració de l'exposició de cartells del Segon Concurs, 1901. Fons Manuel Malagrida. AHCO

Aquest fet demostra que la moda dels concursos de cartells per promocionar un producte també ha arribat al continent sud-americà i que fou Malagrida un dels primers a imposar-la.

EL SEGON CONCURS. GRAN CONCURS UNIVERSAL

El desembre del mateix any 1900 es convoca el Gran Concurs Universal amb els premis següents:

Un primer premi de 10.000 francs

Un segon premi de 5.000 francs

Un tercer premi de 2.000 francs

Un quart premi de 1.000 francs

Un cinquè premi de 750 francs

Tres premis, sisè, setè i vuitè, de 500 francs

Set accèssits de 250 Francs, que feien un total de 22.000 francs.

L'exposició d'aquests cartells es va inaugurar l'1 d'octubre, en un edifici del carrer Cangalo, núm. 927-935.

Enric Casellas, secretari particular de Manuel Malagrida, farà un viatge de promoció d'aquest Concurs Universal per diferents punts d'Europa, entre ells Olot⁹. Si sostenim que el Primer és una preparació per al Segon Concurs, és perquè la convocatòria del Segon apareix just quan es tanca el Primer.

El "cartell" de la convocatòria de les bases es va editar en tres idiomes: castellà, francès i italià. Després d'un començament, on es convida els artistes a participar en el concurs, trobem dues parts diferenciades.

Primer, un plec de 10 condicions i una segona part amb nou condicions suplementàries. En el primer apartat s'especifiquen les condicions següents:

1. Mides 1'30 X 0'90 metres.
2. Procediment artístic de lliure elecció per part de l'artista.
3. Ús de no més de sis colors per a facilitar la seva reproducció litogràfica.
4. Utilització de la inscripció **LOS CIGARRILLOS PARÍS SON LOS MEJORES** que l'artista pot combinar quant a la disposició de la frase; es recomana que la paraula **PARÍS** aparegui més gran.
5. Tots els cartells han d'anar assenyalats amb un lema i s'han de remetre junt amb un sobre tancat i lacrat on hi ha de constar el nom i el domicili de l'autor, i el mateix lema que l'obra presentada.
6. El termini d'admissió d'obres es fixa al 31 d'agost de 1901, a les 4 de la tarda.
7. Les obres s'han de remetre al secretari del concurs, Enric Casellas, al carrer Esmeralda, núm. 258, de Buenos Aires. Les persones que no puguin fer servir cap representant per lliurar els seus treballs podran fer arribar l'avís al secretari del concurs que s'encarregarà de retirar les trameses.
8. Quan es rebí un cartell, el secretari enviarà per carta, a l'adreça que s'indiqui, un resguard mitjançant el qual es faran les devolucions d'aquells treballs que no hagin obtingut cap premi.
9. Els cartells premiats quedaran en propietat de la casa organitzadora del concurs.
10. Les obres seran avaluades per un jurat qualificat, amb components de les principals col·lectivitats, estrangeres residents a Buenos Aires. Es relaciona, posteriorment, el recull de premis i quantitats a atorgar en les diferents categories que s'estableixen, i que hem esmentat anteriorment.

La segona part de les condicions suplementàries recull el següent:

1. Tancat el concurs i abans que el jurat doni el seu veredictes s'exposaran

---

els cartells en el lloc que determini l'organització del concurs, durant uns vuit o deu dies. Aquesta exposició s'anunciarà en els diaris de la capital.

2. La decisió del jurat es farà pública per mitjà de la premsa de Buenos Aires vuit dies després de tancar l'exposició, i la síntesi es trametrà, per telegrama i simultàniament, a les Acadèmies de Belles Arts de París, Madrid, Roma i d'altres capitals europees que la rebran, més tard, íntegrament.

3. Els premis seran abonats amb la presentació a la secretaria del concurs dels resguards i després de la verificació de la identitat de l'autor.

4. Els premis s'acompanyaran d'un diploma de mèrit amb el nom de l'autor respectiu.

5. Si el premiat és resident a l'estranger, es girarà a favor seu i a l'adreça del sobre que ha d'acompanyar l'obra, per mitjà del Banc Español del Río de la Plata al més aviat possible al punt més proper al de l'adreça. Si l'autor és resident a l'estranger i té un representant a Buenos Aires, se li abonarà l'import del premi en portar el resguard, un document acreditatiu de la seva personalitat expedit pel cònsol argentí i una còpia de l'autorització de l'autor designant la persona que percebrà el premi (com un comprovant més de la identitat de l'autor es demana que es remeti una fotografia juntament amb el resguard que s'utilitzarà per a reproduir-la en un número especial il·lustrat, amb el nom dels guanyadors).

6. Els treballs no premiats han de ser reclamats mitjançant el resguard durant els quatre mesos següents a la publicació de la decisió del jurat; passat aquest temps, els seus autors perdran el dret de reclamar-los.

7. La devolució dels cartells es farà en les condicions establertes, de 3 a 5 de la tarda, els dies no festius a la secretaria del concurs.

8. Les obres procedents de l'estranger seran retornades franques de ports i envasades convenientment a la destinació indicada per l'interessat. però sempre després de la presentació del resguard al Secretari del Concurs.

9. La casa no es responsabilitza de l'avaria o pèrdua en la devolució dels cartells¹⁰.

Varen actuar com a jurat les persones següents:

Miguel Cané (argentí), com a President. Fou nomenat per la mateixa casa organitzadora del concurs i representava aquelles nacionalitats que no es trobaven directament representades pels membres del Jurat.

Ernesto de la Cáreova (argentí), va actuar en representació de la República Argentina i va ser nomenat per la Sociedad Nacional “Estímulo de Bellas Artes”.

Angel Tommasi. en representació de la col·lectivitat italiana, fou nomenat per l’”Associazione Artística”.

Emilio Hugé (francès), en representació de la col·lectivitat francesa, nomenat pel “Club Francès”

José Turtl (alemany), en representació de la col·lectivitat alemanya, nomenat per “Deustcher Schulverein”

José Solá (espanyol) en representació de la col·lectivitat espanyola, fou nomenat pel “Club Español”.

W. Ferris Biggs (anglès), en representació de la col·lectivitat anglesa, nomenat per la “Societat Literària Anglesa”.

Ernesto Frías (uruguaia), en representació de la col·lectivitat uruguaiana, nomenat pel “Club Oriental”.

Godofredo Nüesch (suís), en representació de la col·lectivitat suïssa, nomenat per la “Societat Federal Suïssa”.

El jurat va fallar el veredictes següent:

Primer Premi de 10.000 francs

cartell núm.358. Lema *Amor* d’Aleardo Villa, de Milà.

Segon Premi de 5.000 francs

cartell núm.36. Lema *Irredento!* de Leopoldo Metlicovitz, de Milà.

Tercer Premi de 2.000 francs

cartell núm.429. Lema *Montmatre* de Ramon Casas, de Barcelona.

Quart Premi de 1.000 francs

cartell núm.428. Lema *Santa Rosa* de Pio Collivadino, argentí resident a Roma.

Cinquè Premi de 750 francs

cartell núm.359. Lema *Fifi-Lulú-Mimi* d’Aleardo Villa, de Milà.

Sisè Premi de 500 francs

cartell núm.441. Lema *Post fata resurgam* de A. Vaccari i T. Tasso, de Buenos Aires.

Setè Premi de 500 francs

cartell núm.396. Lema *Aniversario* d’Alvin Gaspary, de Buenos Aires.

Vuitè Premi de 500 francs

cartell núm.279. Lema *Macte Animo* de Charles Michel, de Brussel·les.

Set Accèssits de 250 francs:

cartell núm.305. Lema *Feu Sacré* de Manuel Mayol, de Buenos Aires

---

---

cartell núm.309. Lema *De aquí al cielo* de José Sanz Arizmendi, de Sevilla.

cartell núm.330. Lema *Parisienne par un parisien* d'Eugène Vavas seur, d'Asnières (París).

cartell núm.339. Lema *Berta* de Laureà Barrau, de Barcelona.

cartell núm.380. Lema *Romanesque* de Xavier Gosé, de París.

cartell núm.408. Lema *Hallazgo* d'Alvin Gaspary, de Buenos Aires.

cartell núm.509. Lema *Gamin* de V. P. Tapin, de Buenos Aires.

Igualment com en el Primer Concurs hi hagué una ampliació dels premis, atès que es va considerar que la qualitat dels cartells així ho exigia. Aquesta vegada, però, no va passar com en el Primer, en el qual l'ampliació es produí a petició del Jurat¹¹; el mateix Malagrida va posar a disposició d'aquest la quantitat de 3.200 francs més per tal que els distribuís com més bé li semblés. El Jurat va acordar de crear 16 Accèssits Segons, de 200 francs cadascun, que foren els següents:

cartell núm.20. Lema *Raggio di sole* de Manuel Mayol, de Buenos Aires.

cartell núm.75. Lema *Facon* d'Arthur Foäche, de París.

cartell núm.93. Lema *Nababbo* d'Ettore Bigliardi, de Milà.

cartell núm. 184. Lema *Briomel* de Belmiro de Almeida, de Rio de Janeiro.

cartell núm.197. Lema *Caratula* de Fernando Albertí Barceló, de Madrid.

cartell núm.199. Lema *Gloria* de Luís Palao, de Madrid

cartell núm.280. Lema *Wadim* de Gatchino, de Sant Petesburg.

cartell núm.282. Lema *Buenos Aires 318* de Hermann Pfeiffer, de Budapest.

cartell núm.291. Lema *Los Cigarrillos París* de Max Hubener, de París.

cartell núm.298. Lema *Beso de fuego* de Giovanni Carpanetto, de Torí.

cartell núm.303. Lema *P.R.* de Pedro Ribera, de París.

cartell núm.348 Lema *Ad majorem París gloriam* de J. Simont Guillen, de París.

cartell núm.365. Lema *Tabako* de P. Téra, de Buenos Aires.

cartell núm.416. Lema *Devoción* de Francisco Benesch, de Lomas de Zamora (Buenos Aires).

cartell núm.454. Lema *Yo lo creo* de Francisco Benesch, de Lomas de Zamora (Buenos Aires).

---

cartell núm.482. Lema *Femme fumante* de Wladimir Zupansky, de Praga (Àustria)¹².

Un dels llocs on trobem més informació recollida és a l'*Almanaque*, que es publica amb motiu d'aquest Concurs Universal. Hi apareix el registre de tots els cartells, ordenats segons anaven arribant, i amb el lema amb què participaven, rere els quals s'amagava la identitat dels diferents artistes. No és rar suposar que si un artista hi participava amb més d'un cartell els enviés al mateix temps –sobretot si era des de fora de l'Argentina– i, per tant, en aquest registre els trobem correlatius. Això es pot comprovar en alguns dels casos, però no es pot anar gaire més lluny de suggerir algunes agrupacions de cartells. S'ha intentat de fer el mateix amb els artistes premiats per veure si hi participaven amb més d'una obra.

Els cartells que a partir de la relació es pot dir que són, probablement, d'un mateix artista són els següents: núm.6 *Lotus Bleu I* i núm.7 *Lotus Bleu II*; núm.17 *Fortuna I* i núm. 18 *Fortuna II*; núm.33 TH.G.O. (*Enero*) i núm.34 TH.G.O. (*Febrero*); núm. 147 *Brian Born I* i núm.148 *Brian Born II*; núm.166 *La vida es sueño n°2* i núm.167 *La vida es sueño n°1*; núm.217 *Sketch. Doris* i núm.218 *Sketch. Tree Colours I*; núm.238 *Pipa I* i núm.239 *Pipa 2*; núm.444 *Voluttá I* i núm.445 *Voluttá di un soliloquio*; núm.539 *X*, núm.540 *XYX* i núm.541 *Z*. A part, trobaríem altres agrupacions com per exemple, el núm.352 *Quo vadis (I)* i núm. 355 *Quo vadis (II)*, que ens podrien fer plantejar si són d'un mateix autor; els cartells núm.353 *Auje* i núm.354 *Hego*, que trobaríem entremig. Tanmateix pot ser que alguns artistes enviessin més d'un cartell en diferents moments de l'admissió i per tant tinguessin números ben separats, com en els casos següents: núm.155 *Simbolo I* i núm.334 *Simbolo II*; encara que també pot ser, en aquest cas que, sigui una coincidència de lemes. Hem pogut comprovar, de tota manera, que algun artista, com és el cas de Manuel Mayol, hi va participar amb més d'un cartell: el núm.250 *Feu Sacré*; i el núm.20 *Raggio di sole*; aquesta vegada ho podem afirmar, ja que va guanyar dos premis. A més, es podria aventurar que fos d'aquest autor, com a mínim un altre cartell, el núm.103 *Luna de Mayol*; atès el lema amb què hi va participar. També Francisco Benesch va participar amb dos cartells que es corresponen a dues entrades diferents en el registre el núm.416 *Devoción* i el núm.454 *Yo lo creo*; en aquest cas també ho sabem pel fet que va obtenir dos Accèssits Segons. Un altre cas semblant és el d'Alvin Gasparly amb el núm.396 *Aniversario* i el núm.408 *Hallazgo*. D'aquest autor, a més, disposem de la imatge d'un cartell que va presentar al Primer Concurs núm.48 *Salade* que va obtenir un Tercer Premi, i per tant és

---

---

l'únic artista que va obtenir premis en els dos concursos.

En el mateix *Almanaque*, al final de la relació dels lemes, hi apareix una nota que ens permet dir que la participació real del Segon Concurs fou de 555 cartells, però que alguns -vuit segons aquesta nota-, no arribaren a temps al tancament de l'admissió.

També, per mitjà dels lemes dels cartells, podem obtenir alguna pista referent a la nacionalitat dels seus autors. Sabem, per exemple, que hi havia artistes catalans, no tan sols perquè alguns d'ells foren premiats, sinó perquè apareixen diferents lemes en català, com:

Cartell de promoció dels Cigarrillos París amb la inclusió del tercer premi del Segon Concurs, de Ramon Casas, litografia sobre paper 110x74cm, Lit La Nueva Artística, Buenos Aires, 1901-1902. MCGO 4654.

núm.19 *Catalunya*; núm.32 *L'Avens*; núm.35 *Olimp*; núm.59 *Osor*; núm. 154 *si sempre son aixis*; núm. 176 *Bona tria*; núm.195 *Ay noi, qu'es bo!*; núm.198 *Tiquis Miquis*; núm.207 *La Muxina*; núm.208 *Dentetas*; núm.210 *Tornaboda*; núm.215 *Bona Gralla*; núm.262 *Roda el mon y no tornis al born*; núm.263 *Perfum*; núm.278 *Gent*; núm.340 *Font Moixina*; núm.366 *Setze jutjes mengen fetge d'un penjat*; núm.377 *Yo te'l encendre*; núm.466 *Las Deus*; núm.483 *Noya* i núm.505 *Te vist' el bombo?*. Amb tot, i malgrat les gestions realitzades, no hem pogut

identificar cap d'aquests possibles artistes catalans o bé afincats a Catalunya. Per la correlativitat de números en el registre, podríem creure que els números 262 i 263 són d'un mateix autor.

També creiem que, a partir d'aquests lemes, com a mínim alguns d'aquests artistes eren d'Olot o hi tenien alguna relació; concretament, ens

---

referim al núm.207 *La Muxina*; num.210 *Tornaboda*; núm.340 *Font Moixina* i núm.466 *Las Deus*; ja que són termes molt emprats a Olot o que fan referència directa a la seva toponímia i costums. Però desconeixem els autors que hi ha rere aquests cartells. Comptem amb referències bibliogràfiques que plantegen la possibilitat que un d'aquests autors podria ser Josep Clarà. A part, podríem aventurar tres noms d'artistes, també olotins, com a possibles autors: Josep Berga i Boada, Celestí Devesa i Toribi Sala. Dels dos primers està documentada la realització de cartells propagandístics, especialment en el cas de Berga i Boada. De Toribi Sala coneixem l'existència d'un relleu que s'utilitzava com a calendari publicitari de la marca "Cigarrillos París"; no hem pogut constatar, però, si aquest relleu era un encàrrec directe de Manuel Malagrida i, per tant, no tindria res a veure amb el Concurs o, per contra, si es tractava d'una adaptació d'un cartell participant al Concurs.

Una altra possibilitat, com apuntàvem ja, és que sigui un artista de fora d'Olot el que s'amaga darrere el lema, com en el cas del núm.340. *Font Moixina*; immediatament posterior al núm.339. *Berta* de l'artista Laureà Barrau vinculat a Olot¹³. No seria estrany que es tractés d'ell mateix.

Una altra idea que suggereix l'observació d'aquest registre de lemes es refereix al cartell núm.402; *Un afortunado con 1.000 pesos en los premios París*. Tenint en compte que el primer premi del Primer Concurs nacional argentí, de l'any 1900, era d'una quantitat igual a aquesta, podríem creure que es tracta de l'artista que el guanyà; per tant es tractaria de Cándido Villalobos.

Existeix la possibilitat que, com a lema, l'artista presenti abreujada alguna part del seu nom, com en els cartells: núm.5 *E.C. N° 41*; núm.16 *K. Stephan*; núm.33 *Th.G.O. (Enero)* i núm.34 *Th.G.O. (Febrero)*; núm.130 *H.Z.*; núm.281 *F.F. Esmeralda*; núm.296 *W. Schubert*; núm.303 *P.R.*, l'únic que es pot identificar amb seguretat ja que va obtenir un accèssit de 200 francs i es tracta de Pedro Ribera. El núm.403 *K.N. Japan* ens indicaria que era japonès, però per ara no hem pogut relacionar-lo, tot i les diverses gestions realitzades, amb cap artista concret. Es fa difícil fer qualsevol identificació atesa la participació d'artistes, en aquells moments, de 34 països diferents, i accentuat pel fet que si un cartell era enviat des d'un país no voldria dir sistemàticament que el seu remitent en fos originari.

La llàstima, és no poder comptar amb un corpus d'imatges més ampli dels cartells participants al Segon Concurs, com disposem del Primer, perquè les conjetures que apuntem, amb la comparació estilística, es podrien posar més a prova.

Dels cartells presentats en el Segon Concurs podem dir, atenent-nos a les

---

---

fotografies generals de l'exposició on es poden veure els cartells exposats, que la qualitat mitjana és molt més alta que la que presentaven els cartells del Primer Concurs. S'ha de tenir present l'àmbit internacional i la difusió que es donà al Concurs i, per tant, és fàcil de pensar que hi participessin bons cartellistes dels diferents països.

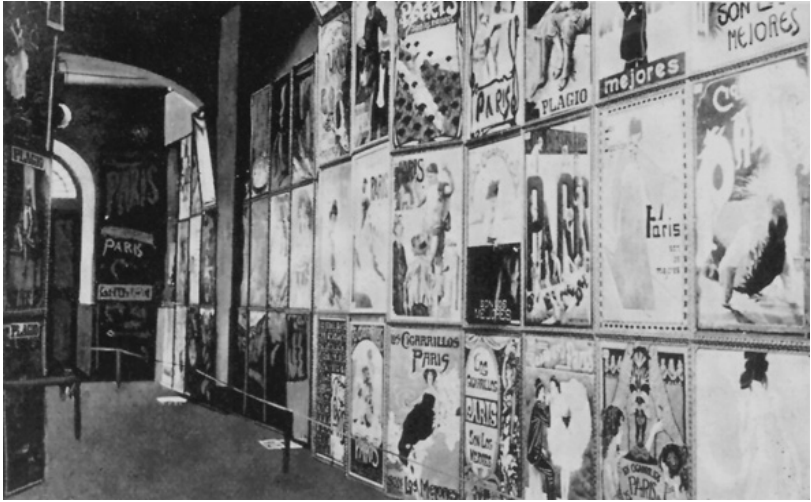
Per un article aparegut al diari *La Nación*, de Buenos Aires, del 2 d'octubre de 1901 i recollit en l'*Almanaque*¹⁴, sabem que dels 555 cartells que al final es varen presentar al registre del Concurs, 155 eren d'artistes que els enviaven des de l'Argentina. Així, tindríem que uns 400 cartells haurien arribat d'altres països. D'aquest Segon Concurs podem dir que, probablement, és un dels més grans que mai s'organitzaren, tant en premis com en participació¹⁵.

Quant als 31 cartells premiats, creiem que les diferències de qualitat no són tan accentuades com en els del Primer Concurs i, tot i que alguns cartells no guanyaren cap premi malgrat la seva qualitat, pensem que el veredict del Jurat (del Segon Concurs) és prou encertat.

El cartell que va obtenir el Primer Premi és un bon cartell pel que respecta a la qualitat artística, tot i que dona la sensació que Aleardo Villa, el seu autor, no l'ha pensat de forma unitària. Més aviat semblaria que la dona que apareix en la imatge ha estat adaptada perquè sigui un cartell, les lletres semblen afegides damunt d'aquesta figura i aquest fet -al meu entendre- fa desmerèixer una mica els resultats. Utrillo diu d'aquest cartell: "...el primer premi... l'hém trobat just a l'observar aquells tons violacis de la roba de la soperba dona y'l just color de las flors que la envoltan; aixó apart de la delineació de corvas de la figura y'l relleu que prenen les carns marbrenca y esculpturals"¹⁶. D'aquest cartell sabem, perquè se n'han conservat, que es feu un tiratge imprès. El cartell resultant d'aquesta impressió perd una mica la llum original i queda una mica més enfosquit. Desconeixem, però, l'abast del tiratge que en féu Malagrida.

En canvi, el que aquest mateix artista va presentar amb el núm.359 *Fifi-Lulú-Mími* sí que dona la sensació d'haver estat concebut tot en conjunt, per ser un cartell des del principi.

Manuel Malagrida i Enric Casellas envien una carta a Ramon Casas, a la redacció de *Pèl & Ploma*. A la revista es llegeix que Casas no es troba allí en aquells moments¹⁷ però publiquen uns petits fragments de la carta on valoren la qualitat de l'obra: "...le diremos que ha sido desde el primer dia y continúa siendo nuestra favorita; pero convenimos también en que la parte accesoria, o sea la inscripción no se adapta á las exigencias del

Vistes generals de l'exposició del Segon Concurs de cartells de 1901. *Almanaque para el 1902*

---

cartel de réclame. Aquel <<Cigarrillos París >> queda confundido y casi imperceptible en el fondo gris del cartel. Lástima de letras que no sean más grandes y que la tinta no ofrezca un contraste bien marcado en el fondo del cartel...”¹⁸. La mateixa carta informa que, ja que s’ha d’imprimir el cartell i que no hi ha temps, és impossible remetre l’original a Casas per fer-hi les modificacions que solucionin el defecte de la lletra. L’informen que l’original ha estat traspasat a un artista reputat de Buenos Aires perquè millori aquest aspecte. No sabem si es féu un tiratge d’aquest cartell, encara que el que diuen Malagrida i Casellas en la Carta així ho indicaria. Es va publicar un cartell on surt ecproduït aquest de Casas.

Hem localitzat un cartell d’Alphonse Mucha, que actualment es troba a la Grosvenor Gallery de Londres¹⁹, que demostra que també aquest autor hi va participar. La presència d’aquest artista com a participant en el Concurs posava de manifest i venia a corroborar la nostra creença inicial que la majoria dels millors cartellistes d’aquell moment hi varen participar (exceptuant, d’entrada. Toulouse Lautrec, mort aquell mateix any), atesa la quantia dels premis i el prestigi que podia suposar la mateixa participació. Per una de les fotografies del conjunt de la mostra de 1901 es pot reconèixer aquest cartell, i a més ens apareix amb una gran etiqueta enganxada al davant amb la inscripció *PLAGIO*. En desconeixem, però, les raons. Mirant el registre de lemes, en un apartat on hi ha relacionats els plagis, en nombre de dotze, hem de creure que es tracta del cartell núm.7 *Lotus Bleu II* i, per tant, s’hauria de suposar que Mucha -com a mínim- n’hi hauria portat un altre. Aquest cartell núm.7 és molt semblant a un altre que el mateix Mucha va fer uns anys més tard, concretament el 1916 per a la marca de bicicletes Waverley²⁰. Ambdós cartells presenten la mateixa noia asseguda en la mateixa posició: només varien unes quantes coses. El cartell de la marca de bicicletes és horitzontal, la dona no porta decoracions de flors al cap, la seva mà dreta, en lloc d’aguantar la cigarreta sosté una branca. L’altre braç que està en la mateixa posició en ambdós casos, canvia el suport. En el de les cigarretes París el seu colze descansa en el respall de la cadira en la qual s’asseu mentre que l’altre el braç es recolza sobre una enclusa.

En alguns casos hi ha artistes que no són pròpiament cartellistes, com per exemple el núm.303 de Pedro Ribera, ja que hem localitzat un quadre seu “Vendedora de granadas”, del qual desconeixem l’any²¹. El cartell és una adaptació d’aquest quadre amb la incorporació de la frase que es demanava en el Concurs. De fet, examinant l’original del cartell, es pot observar, en aquest cas d’una forma clara, que la lletra no és gaire treballada, tot i que el

---

---

resultat final del conjunt -el reclam- no és pas dolent.

És clar que d'entre tots els 555 cartells presentats, només disposar de 38 imatges de cartells és un petit inconvenient per fer-se una idea del conjunt i d'aquesta manera la visió que en puguem tenir és molt parcial.

Del Primer Concurs tenim una visió de conjunt més aproximada, ja que disposem imatges de 68 cartells, nombre més apropat al total presentat de 118.

En els cartells d'aquest Segon Concurs, la imatge femenina continua tenint un paper molt destacat com a protagonista de la majoria d'escenes i hi ha una major presència de càrrega eròtica. També apareixen sovint nens que fumen de forma furtiva, com a protagonistes. Es creen moltes formes serpentejants, com també passava amb els cartells del Primer Concurs, i partir del fum que desprenen les cigarretes que tenen entre les mans els personatges dels cartells.

De tots els que hem pogut localitzar d'alguna o altra manera, el núm.30 no va obtenir cap dels premis i, en canvi, va passar a mans de Manuel Malagrida, malgrat que la seva qualitat no és precisament excel·lent. Podria ser que el seu autor no anés a recollir-lo en el termini establert en les bases. Dels cartells no premiats que s'han pogut recopilar a partir de fotografies publicades a revistes, en tenim un total de cinc. Aquest fet, probablement demostra que Malagrida, com hauria fet en el Primer Concurs, va fer fotografiar de forma individual tots els cartells presentats al Concurs, però per desgràcia aquestes fotografies no han arribat a nosaltres.

Els cinc cartells: núm.37. *Du feu s'il vous plait*; núm.91. *Fenis*; núm.228. *Pacandix*; núm.261. *L'Art pour l'art* i el núm.295. *Hopp-Hopp* s'han pogut identificar per les reproduccions fotogràfiques generals del Concurs reproduïdes en l'*Almanaque*. Podem afegir que, a partir d'aquestes fotografies generals, sabem que el núm.228 va ser desqualificat per plagi, i que els núm.261 i 295, en no obtenir cap premi, van ser posats a la venda. Les propostes de compra eren de 50 pesos el primer i de 100 pesos el segon, tot i que desconeixem si foren venuts.

Han aparegut notícies documentals referents a la participació en aquest Concurs d'alguns artistes: Ignacio Zuloaga²² o l'olotí Josep Clarà[□].

En un moment determinat, la nostra investigació anà encaminada a esbrinar els autors catalans que hi van participar. *Pèl & Ploma*²⁴ dona notícia de la participació d'uns quants artistes catalans. En principi no podem saber si es refereix a artistes catalans que hi participaren des de diferents països o de si aquests provenien directament de Catalunya. Hem intentat resseguir la pista de la majoria dels artistes catalans que, en aquella època realitzaven cartells,

---

però sense l'èxit esperat.

En qualsevol cartell trobem units dos llenguatges: l'icònic, és a dir la representació plàstica, i el literari, que en aquests dos concursos varia del Primer al Segon. Les frases que trobem en aquests cartells són poc atractives. En el Primer Concurs hi trobem, "Cigarrillos París", nom del producte que es vol vendre, més "Tabaco Habano" que serveix per donar només una petita informació del component d'aquest producte: estan fets amb tabac havà. Per tant, se'ns diu amb aquest missatge que les cigarretes estan fetes amb matèries de la millor qualitat. En el missatge del Segon Concurs trobem el mateix nom del producte, però la segona part del missatge publicitari és diferent "Son los Mejores". El missatge és més directe, més incisiu, més atrevit des d'un punt de vista publicitari. S'atribueix un qualificatiu que el situa al màxim nivell; atès que són els millors, són els que s'han de fumar. La frase publicitària és el que el vianant/espectador llegeix després de quedar impactat per l'efectivitat visual del cartell. En la majoria de cartells d'ambdós concursos el component figuratiu és el que prima, el missatge escrit és secundari, en el conjunt del cartell. Sovint, trobem que els personatges dels cartells tenen una cigarreta encesa als dits o entre els seus llavis per induir l'espectador amb subtilitat perquè fumi. Cal assenyalar que el cartell, en aquells moments d'una publicitat incipient, era el mitjà comunicatiu millor i més eficaç per anunciar un producte.

En molts d'aquests projectes trobem els personatges vestits elegantment. Les dones amb vestits luxosos, engalanades amb joies. Unes dones idealitzades amb cabells que formen corbes estilitzades. Són dones amb un cert grau d'espiritualitat acompanyades, de vegades, d'homes que llueixen les millors mudes: frac i barret de copa, que dignifiquen el producte i l'enalteixen ja que fumen amb delectació. Conviden a fumar per tal d'assemblar-se a ells -fumar és de classes benestants-.

El cartell permet arribar arreu, conquerir les masses, utilitzant diferents recursos. Són cartells alegres amb un llenguatge clar i de fàcil composició, plens d'una llum i un color, que ens ofereixen una imatge de vida i encant a què l'espectador s'ha de voler emmirallar.

En ambdós concursos podem dir que s'utilitzen en la majoria de projectes aquells elements que eren els propis del cartellisme de l'època. Com a màxima expressió trobem la dona, que es converteix en l'element més utilitzat per a vehicular el producte que s'ha de vendre, en aquest cas, les cigarretes. Trobem aquesta dona vestida de forma refinada, amb vestits que podríem qualificar de provocatius; una dona que moltes vegades no és

---

---

una representació naturalista sinó idealitzada.

En els cartells del Primer Concurs, si mirem el conjunt de les imatges, no s'han de considerar tant dins els cànons del modernisme europeu, perquè les línies són molt més rígides i no tan sinuoses i ondulants; són més pesants i no tan etèries.

La gamma de colors dels cartells del Primer Concurs no és gaire viva. En la majoria dels casos s'empra l'aquarel·la sobre paper, utilitzant el color d'aquest paper com un component més de la composició final. No hi ha grans contrastos de colors.

Els plantejaments dels cartells del Segon Concurs estan més en la línia del cartellisme europeu, amb un major domini del color i de les tècniques litogràfiques. En pocs el color del paper és un component més de la visió del conjunt. Són més impactants i sobten per la seva lluminositat, tenen una major profunditat que els del Primer Concurs.

ELS CARTELLS DESPRÉS DELS CONCURSOS

Sala Malagrida del Museu-biblioteca d'Olot, principis del s. XX. AHCO

Quan encara no s'havia acabat l'exposició del Segon Concurs, ja apareixen recollides per la premsa notícies que Malagrida tenia la intenció d'emprendre un viatge per Europa el mes de març de 1902 amb els 31 cartells premiats, per tal d'exhibir-los per diferents capitals europees: Barcelona, Madrid, París i Milà²⁵.

D'aquesta manera, els artistes europeus podran comprovar l'equanimitat²⁶ del veredict del Jurat del concurs. A primers d'abril s'embarca en direcció a Europa per passar una temporada a Olot i exposar aquests cartells a Barcelona²⁷. El mes de maig es trobava a Olot, des d'on va sortir per anar a inaugurar l'exposició d'aquests cartells a la Sala Parés, el dia tres²⁸.

Després d'exposar-los a Barcelona, no tenim notícia que els exposés a

---

---

altres capitals europees com era en un principi la seva intenció.

Però sí que trobem que els va exposar a Olot -casa seva-²⁹ i, més tard, va organitzar una festa³⁰ restringida per a les seves amistats.

L'any 1905, arran de la inauguració del Museu-Biblioteca d'Olot, Manuel Malagrida cedeix en qualitat de dipòsit els cartells premiats en els dos concursos que havien de configurar una sala especial en el Museu. A més, va oferir 2.500 pessetes per emmarcar els cartells i arranjar la sala on havien d'ubicar-se³¹. Pel mes d'abril de 1906, la Sala Malagrida, amb els cartells, estava oberta al públic³².

El document de dipòsit voluntari dels cartells que fa Malagrida al Museu-Biblioteca d'Olot porta data d'11 de maig de 1906. Del Primer Concurs diposita els 19 cartells que varen obtenir els premis que es varen atorgar, i del Segon Concurs els 31 cartells guanyadors; no se'n menciona cap distint a aquests³³.

En el Llibre de registre, iniciat al Museu-Biblioteca l'any 1930, apareixen relacionats en dues remeses aquests cartells. De la primera remesa, 26 cartells amb els números de registre 722 a 747, vuit d'aquests cartells corresponen al Primer Concurs i divuit al Segon. De la segona remesa trobem registrats més cartells, en total 32 amb els números de registre 1716 a 1748 (un d'ells núm.1737 correspon al cartell dels "Cigarrillos Centenario", MCGO 582). Dinou d'aquests corresponen al Primer Concurs i tretze al Segon. En aquest segon bloc del registre, hi ha nou cartells que no es trobaven en el document de dipòsit que va fer Malagrida i que es corresponen a cartells que no resultaren premiats en cap dels dos concursos. N'hi ha vuit del Primer Concurs, números 33, 41, 42, 58, 60, 67, 108 i 118, i un del Segon, núm.30. Per tant és de suposar que Malagrida també va dipositar-los juntament amb la resta, tot i no sortir relacionats en aquest document.

El dia 3 d'octubre de 1945, Josep Badia i Illa, en representació de Manuel Malagrida, entra una instància a l'Ajuntament d'Olot en què sol·licita el retorn d'aquells cartells que aquest havia dipositat "any 1906 i que en aquests moments no interessin per a exposar.

Durant uns anys, un cop acabada la Guerra Civil, el Museu havia quedat en un abandonament considerable, fins a l'any 1943 que s'inaugura el Museu d'Art Modern a la Torre Castanys. Es varen treure obres d'art de l'antic Museu a l'Hospici per al nou muntatge i excepte comptades ocasions, es primava en aquest nou muntatge l'art català i olotí per sobre de tot. Aquest fet va ocasionar que dels cartells dipositats per Malagrida només tres passessin al nou muntatge del Museu d'Art Modern. Aquesta

---

fou probablement la causa que va determinar Malagrida a sol·licitar l'aixecament del dipòsit d'aquells cartells que no estaven exposats. Del retorn d'aquests cartells trobem dos documents. Un de no oficial, de gener de 1946 signat per Badia, en què retira part d'aquests cartells després de presentar el resguard del dipòsit. Concretament retira en primera instància 23 cartells. Vuit del Primer Concurs, amb els números 19, 48, 52, 97, 98, 102, 103 i 116 i quinze del Segon Concurs, núm.20, 75, 93, 199, 280, 291, 298, 305, 309, 359, 396, 408, 416, 428 i 454. En aquest mateix document s'especifica que no es retiren tres cartells del Segon Concurs, núm.358, 380 i 429 perquè es troben exposats al Museu d'Art Modern de la ciutat. També es diu que no es poden retirar un total de 24 cartells perquè no es troben al Museu-Biblioteca. Dóna com a explicació de no trobar-se allí el fet d'haver "desaparecido durante el tiempo de dominación roja". D'aquests cartells que no es poden retirar, n'hi ha onze del Primer Concurs, núm.14, 16, 22, 40, 68, 70, 76, 91, 96, 104 i 114 i tretze del Segon Concurs, núm.184, 197, 279, 282, 303, 330, 339, 348, 360, 365, 441, 482 i 509.

L'altre document, creiem que és posterior tot i portar la mateixa data, està signat també per Badia. Aquest és oficial i és inclòs a l'expedient del retorn d'aquests cartells. Es determina que ha rebut tots els cartells que s'especificaven en el document del dipòsit, excepte els tres que estan exposats al Museu d'Art Modern. Els núm. 104 i 360, que també es troben en la relació del document anterior com a extravïats³⁴ foren retirats igual que els cartells núm.41, 42, 58, 67, 108, 118 del Primer Concurs i el núm.30 del Segon, i s'especifica que aquests no apareixien en la relació del document del dipòsit de 1906. Però sí que els trobàvem en el Llibre de Registre del Museu de l'any 30.

El novembre de 1983 la família Malagrida va oferir la compra del fons d'aquests cartells al Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya amb el desig exprés que passessin al Museu d'Olot. Aquesta compra no es va materialitzar.

L'any 1985, Cajamadrid va organitzar una exposició, a instància de Francesc Miralles, amb part d'aquests cartells. Primer es va fer a Barcelona i més tard a Olot. En el transcurs d'aquesta exposició a Olot, la família Malagrida va fer donació d'aquests cartells al fons del MCGO.

Els cartells varen entrar com a donació en dues vegades: la primera fou de 30 cartells (números de registre del MCGO 2864 al 2893); i es va fer efectiva amb data 20 de juliol de 1988. En total ingressaren catorze cartells del Primer Concurs, núm. 14, 19, 22, 40, 58, 67, 68, 70, 76, 91, 96, 103, 104 i 114. I setze cartells del Segon Concurs núm. 184, 197, 199, 279, 298, 303, 305,

---

309, 330, 339, 348, 365, 428, 441,482 i 509. El segon lliurament fou de 13 cartells (números de registre del MCGO 3379 al 3391) i es féu efectiu amb data 20 de desembre de 1989. Ingressaren nou cartells del Primer Concurs, núm. 16, 33, 42, 52, 60, 98, 102, 108 i 118; i quatre del Segon, núm.30, 291, 396 i 454. Per tant, juntament amb els tres cartells que es trobaven al Museu (números de registre del MCGO 545, 546 i 547), que són del Segon Concurs, núm.380, 358 i 429, hi ha un total de 46 cartells originals.

Posteriorment, la família Malagrida, el 6 de maig de 1993, va donar quatre cartells impresos (números de registre del MCGO 4651 al 4654). Amb aquests s'ampliava definitivament el fons de cartells vinculats a marques produïdes per Manuel Malagrida, però sobretot als *Cigarrillos París*.

La tasca que s'ha dut a terme no es pot considerar tancada. Esperem que en el futur apareixeran més dades que permetran de perfilar molt millor el que van ser i representar aquests concursos. Per a nosaltres, el Concurs Internacional que va promoure Malagrida fou el millor i el més gran concurs d'aquest tipus de tots els que s'han celebrat mai.

Notes

1. En una entrevista que li fan sobre diferents formes de promoció, diu: "...Ante todo, sin reclame no hay negocio posible. El éxito de una marca, depende en primer lugar de la bondad del producto, ¡es claro! Pero la reclame, la reclame es el todo.

La reclame original, que avise al público de una manera risueña, artística, original, los méritos de la mercancía. *La Democracia* núm.59, 15 de febrer de 1903, p.53

2. "nadie había hasta hoy fijado premios tan altos, ni logrado dar á un concurso una notoriedad universal tan grande y tan seriamente promovida, al punto de haber resuelto á cruzar el mar y lanzarse á la prueba á las primeras firmas artísticas europeas" *PARÍS Revista Ilustrada del Gran Concurso Universal de Carteles (Segundo de la Serie) de los Cigarrillos París. ALMANAQUE PARA 1902-* Buenos Aires 1902, p.13

3. Segons l'*Enciclopèdia Catalana*, un cartell és "un gran full manuscrit o imprès que hom fixa en llocs públics per anunciar alguna cosa. És un mitjà plàstic amb una finalitat eminentment utilitària... Hi té una importància Cabdal el Colorit, composta d'un nombre limitat de tints planes que el fan ésser més o menys visible a distància segons els tons emprats i llur distribució dins la composició...". Victoria Salom a "El cartel modernista catalán", *D'ART*, núm.5, setembre de 1979, p.78, diu, entre altres coses, "Podemos considerar al cartel como un medio de expresión visual compuesto de una imagen y un texto impresos sobre un papel. Su carácter es primordialmente utilitario: dar a conocer un producto o acontecimiento, incitar a una acción, convencer de una propuesta."

4. Op. Cit. P.2

5. *Sanchi Nova* núm 26 de 23 de desembre de 1900. Segons altres fonts, com *la Ilustración Artística*, núm.996, de 28 de gener de 1901, diu que eren 118 cartells. Nosaltres podem assegurar que els cartells participants eren 118 ja que en l'àlbum (incomplet ara) amb fotografies d'aquest concurs, que ha estat dipositat per la família Malagrida a l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot es pot comprovar que arribaven a aquest nombre.

---

6. *Sanch Nova*, núm.26, op. Cit.

7. “Considerando que la iniciativa pudiese resultar del agrado y conveniencia de los artistas que no alcanzasen premio, pocos días después de abierta la Exposición fueron colocados en el salón de la misma unos avisos manifestando que, una vez el Jurado hubiese dado su veredicto; en la Secretaria del Concurso se admitirían propuestas para la compra de carteles no premiados, cuyas propuestas serían comunicadas á los interesados, antes de devolverles las obras, por si preferían enajenarlas en las condiciones que se propusiera”. *Almanaque para 1902*, p.6. Això demostra que existia aquesta possibilitat en el Segon Concurs i, per tant, probablement també en el Primer. De fet, en les reproduccions fotogràfiques generals del lloc on es va fer la segona exposició, es poden endevinar alguns cartells amb etiquetes enganxades on es pot llegir el preu de venda.

8. *La Ilustración Artística*, núm.1034, de 21 d'octubre de 1901. Trobem noms de guanyadors coincidents amb els del Primer Concurs. Aquest mateix any, a Montevideo, un importador de vins de Xerès en va convocar un altre, segons, *La Ilustración Artística*, núm. 1018, d'1 de juliol de 1901.

9. Dóna comte d'aquesta visita d'E. Casellas a Olot, el setmanari local *Sanch Nova*, núm.34, de 17 de febrer de 1901. Casellas, en l'*Almanaque para 1902*, ens diu que va contactar amb persones de diferents països per assegurar una bona participació. A Espanya, va assumir la representació del concurs el periodista Juan Simó Aulestia. A Madrid, Marià Benlliure. A França va assumir la representació Severo Rodríguez Etchart, pintor argentí i, la revista *Art et Decoration* va actuar com a centre d'informació. A Milà, va participar en l'organització els germans Tensi i el cartellista Hohenstein. A Florència, fou l'escriptor José León Pagano. A Roma, entre diversos artistes, José Villlegas que, amb posterioritat, fou director de la Real Academia Española de Pintura.

10. Extret del “cartell” que es va publicar per promocionar la participació dels artistes i que fou distribuït diferents ambaixades i institucions de diferents països.

11. Tot i aquesta ampliació, la tasca del Jurat degué ser prou dificultosa atès el gran nombre de cartells participants. “El estudio del fallo fué concienzudo y laboriosísimo entrando en discusión 87 carteles, sobre los que se fué procediendo por eliminación después de omparaciones minuciosas”. *Almanaque para 1902*, p.25

12. La transcripció d'aquest veredictes és extreta de l'*Almanaque para 1902*, op.cit., p.9. respectem el nom dels llocs des d'on foren enviats els diferents cartells, segons el veredictes, que no implica necessàriament que es corresponguin amb la nacionalitat del seu autor. Així, també s'ha de tenir en compte que alguns llocs de tramesa en aquells moments estaven integrats en països diferents als d'avui. També dóna comte del veredictes la premsa Orotina, concretament *El Deber*, núm.256, de 23 de novembre de 1901, pp.744-746.

13. Ramon Grabolosa Olot, *en les arts i en les lletres*, p.184, Barcelona 1974

14. Op. Cit.; p.13

15. El setmanari *Sanch Nova*, núm. 74, de 24 de novembre de 1901, diu d'aquest concurs: “...basti dir que es lo més gros que fins ara s'ha celebrat en tot lo món” p.609. L'*Almanaque para 1902*, p.13. ens diu: “La exposició que se inaugurarà mañana, es la más grande en su genero que se haya realizado hasta la fecha, á pesar de haber usado ya este sistema de reclame poderosas empresas y colosales manufacturas de todas las naciones europeas.”

16. U.[trillo] “Exposició de Cartells cigarrillos “París”, *Catalunya Artística*, núm.100, de 15 de maig de 1902.

17. A través del setmanari olotí *Sanch Nova*, núm.70, de 27 d'octubre de 1901, p.576, sabem que Casas s'assabenta que havia guanyat el tercer premi d'aquest concurs en una estada a Olot, “... ans d'ahir se sabé per telégrama, que'l tercer d'aquests premis ha Sicut guanyat per nostre Amic actualmente resident entre nosaltres, D. Ramón Casas qui satisfet de la excepcional importancia d'aquest premi que afirma sa categoria de cartellista de cap ed brot entre'ls de tot el mon, volgué celebrarho convocant á tots els artistes olotins en fraternal banquet ahir á la Font Muxina,...”. D'aquest banquet en dóna el següent número d'aquest setmanari.

18. *Pèl & Ploma*, núm.82, Vol. III, Nov de 1901, p.192. també aquest que apunten a la carta, el recull Utrillo a *Catalunya Artística*, núm.100, “... té un defecte; el París que constitueix l'anunci dels cigarrillos fabricació de la casa malagrida, destaca poch, y ja se sab que aixó es el clou y... per xó's fá la festa...”, encara que el considera millor que el segon premi atorgat en el concurs.

-
19. El trobem tabé reproduït en dos llibres. Jack Rennert i Alain Weill *Alphonse Mucha. Toutes les Affiches et Panneaux*, Suecia, Hjert & Hjert. 1984, pp.392-393 1 a, MUCHA, PostcardBook, Benedikt Taschen; Colonia, 1993.
20. Reproduït a: Alfonso Casal Piga i Rosa María Grau Guadix *Carteles 1800-1900*, p.17, Erisa 1986
21. Reproduït a: *Enciclopedia Universal Ilustrada Europeo-Americana*. Espasa-Calpe. Madrid, 1926, Tom 51, p.343.
22. Joaquim Danés i Torras *Historia d'Olot*, "Els Olotins", f.7603. Biblioteca Marià Vayreda-Olot
23. En l'article signat per Rodolfo Puigdollers "La juventud parisina de José Clará" aparegut al setmanari olotí *La Garrotxa*, núm.1758, de 25 d'agost de 1973, trobem la següent cita "... También realiza algunos carteles anunciadores. Uno de ellos fue premiado en 1903. De sus carteles de propaganda de Cigarrillos París, marca que también anunció su amigo Ramon Casas, se nos ha conservado algún boceto y varias fotografías...".
24. *Pèl & Ploma*, núm.81, op. Cit., p.192. Ta,bé a l'*Almanaque para 1902*, p.6 "Para que los artistas y la prensa europeos puedan apreciar y darse cuenta de la importancia que ha tenido el Primer Concurso Universal de carteles celebrado en América, va á llevarles la muestra, los carteles premiados..."
25. *Pèl & Ploma* núm.82, op.cit., p.192. També a l'*Almanaque para 1902*, p.6 "Para que los artistas y la prensa europeos puedan apreciar y darse cuenta de la importancia que ha tenido el Primer Concurso Universal de carteles celebrado en América, va á llevarles la muestra, los carteles premiados,..."
26. *Almanaque para 1902*, p.28 "...con el objeto de llevar consigo todos los carteles premiados y hacer con ellos una pequeña exposición libre en Madrid, Barcelona, París, Roma y otros puntos, á fin de que los artistas concurrentes se den cuenta exacta de la rectitud y acierto con que ha procedido el jurado."
27. *El Deber*, núm.275, 5 d'abril de 1902, p.222
28. *Catalunya Artística*, núm.100, p.307, i *La Ilustración Artística*, núm.1064, p.338. També Joan A. Maragall, *Historia de la Sala Parés*, Ed. Selecta, 1975, p.88
29. *La Democracia*, núm.32, de 10 d'agost de 1902, "El público podrá visitarla exposición todos los días, de las diez á las doce y media. Estos últimos días se ha visto muy visitada". P.260
30. *La Democracia*, núm.33, de 15 d'agost de 1902, pp.166-167
31. *El Deber*, núm.454, de 2 de setembre de 1905 pp.552-553. També podem trobar notícies d'aquest dipòsit i la donació d'aquests Diners al *Llibre d'Actes del Ple de l'Ajuntament*, en la sessió de 31 d'agost de 1905. En aquest diu que la col·lecció està formada de 51 cartells. AHCO.
- La *Revista Olotina*, núm.22 de 4 de febrer de 1906 p.395 dóna compte que s'iniciaran les obres a la sala per ubicar els cartells. La mateixa *Revista Olotina*, en el núm.25, de 25 de febrer de 1906 diu que les obres ja s'han acabat.
32. *Revista Olotina*, núm.32, de 15 d'abril de 1906 i núm.34, de 29 d'abril de 1906.
33. Arxiu Municipal d'Olot, *Inventari de Béns*, Ajuntament d'Olot, 1946.
34. El document diu "Igualmente se hace constar que los carteles numeros 104 y 360 no aparecen, pero en cambio se encuentran otros dos que por haberse desprendido el numero se supone se trata de los mismos dos primeros" Arxiu Municipal d'Olot. *Inventari de Béns*, Ajuntament d'Olot, 1946.
-

ELS CARTELLS DELS CIGARRILLOS PARÍS: CAP A UNA NOVA REVISIÓ

Antoni Monturiol

Leticia Martín

Febrer 2013

Iniciada la segona dècada del tercer mil·lenni, i més de cent anys després de la convocatòria dels concursos de cartells anunciada per Manuel Malagrida, aquest fons encara continua tenint un valor artístic de qualitat. Tot i les opinions negatives, i les prohibicions en les quals es troba immers el tabac avui en dia, en altres èpoques no s'aplicava un caràcter negatiu sobre aquest producte. Les aportacions fetes des d'aquest sector al món publicitari i l'aspecte estètic dels cartells que es varen crear a l'època daurada del cartellisme (finals del segle XIX i principis del XX) han estat molt destacades i memorables. També són remarcables aquests originals dels cartells que varen concórrer als dos concursos, el de 1900 i el de 1901. La majoria d'aquests cartells els hem de situar, sobretot els del segon concurs, dintre de l' *Art Nouveau*, moviment que amb apel·latius diversos trobem a diferents països. Alberto Borrini¹ -degà del periodisme especialitzat en publicitat de l' Argentina- diu que a principis de segle “el cigarrillo ya se distinguía por prestar una inusitada atención a los aspectos artísticos de su comunicación y cómo reclutó a los mejores ilustradores, que supieron crear para el producto una publicidad colorida y original”; destaca, a més, que Buenos Aires a principis de segle XX era una ciutat cosmopolita i fou un vertader iman per als artistes gràfics d'Europa, i que la ciutat es presentava com un “crisol de estilos, producto de ese carácter abierto y permeable a todas las escuelas”².

L'exposició feta l'any 1995 pel Museu Comarcal de la Garrotxa fou una aproximació a una col·lecció de la qual pràcticament no es coneixia res; les úniques dades amb què es comptava llavors eren els lemes dels cartells, es tenia informació d'algun autor per ser un personatge de cert renom i d'altres només se'n coneixia el nominatiu, però sense informació de qui eren. Creiem que estaria bé la realització d'una exposició/catàleg posant al dia i incorporant nova informació, recollida respecte als cartells, els autors... , però també intentant ampliar aquells aspectes que només s'apuntaven en el

---

---

catàleg editat en aquell moment.

La col·lecció, en el seu conjunt, és el recull de cartells modernistes més important segurament d'Europa. S'haurien d'analitzar els 555 cartells (en el cas del segon concurs, que, al contrari del primer, fou de caire internacional) perquè ens donarien una visió de conjunt del cartell principis de segle XX.

Si bé hi ha diversos museus del cartell: Musée de l'Affiche de París, ... o museus amb una secció dedicada al cartell, com el MNAC amb el fons del *Gabinet de dibuixos i gravats*, aquests contenen cartells disgregats i sovint només centren el seu focus d'atenció en els artistes, i és impossible analitzar-los com a conjunt homogeni. Aquests museus tenen cartells fonamentals de diferents artistes, de diferents productes i països aplegats a posteriori. En canvi aquests 46 cartells que es conserven al Museu Comarcal d'Olot són d'un moment puntual concret que aplega transversalment cartells d'arreu del món produïts en un sol any i sobre un sol producte. El caire internacional del segon concurs comporta, segurament, la presència en aquest de la gran majoria de cartellistes d'arreu del món de l'època.

Els cartells de *Cigarrillos París* integren tota una sèrie d'elements que poden resultar interessants tant des d'un punt de vista divulgatiu com des d'una vessant més acadèmica. El món de la publicitat, tot i que estudiat, treballat i fins i tot portat al món de la ficció a partir de pel·lícules i sèries de televisió d'èxit esdevé encara una bona font d'informació sobre paradigmes socials, polítics, estètics, ... d'una època anterior. És per aquest motiu que aquest conjunt de cartells poden ser estudiats des de diverses perspectives.

Per poder dur a terme aquest aprofundiment caldria, tanmateix, comptar amb tot el gruix de cartells presentats llavors. Atès que van coincidir al concurs els millors cartellistes de diferents països, pensem que no s'ha de renunciar en aquests moments a fer ús de les noves tecnologies que mancaven en el moment en què el Museu Comarcal d'Olot va dur a terme la revisió dels cartells. Mitjançant la creació d'una plataforma web, amb la inclusió de les fotografies corresponents als cartells que encara romanen orfes d'autor, i duent a terme la difusió corresponent, podríem obtenir molta més informació. És tracta de fer servir la xarxa amb un component potencial d'interacció. Les imatges es poden visualitzar a través d'aquesta plataforma i així se'n facilita el reconeixement i la identificació. Conèixer autors i procedències ajudaria a construir el mapa que es va configurar a partir de la participació de cartellistes d'arreu del món dins el segon concurs, de caire *universal*. Aquesta és la gran tasca que queda pendent per poder extreure conclusions i analitzar la importància d'aquest concurs en el moment en què es va realitzar.

Creiem que l'actualització constant dels estudis de gènere que des de mitjan segle XX no han fet més que créixer en importància, podria fer aportacions transcendentals dins aquest camp concret. El seu manifest segons el qual *la dona no neix, sinó que es fa* des d'un punt de vista social i cultural casa perfectament amb la construcció del model femení que trobem en el cartellisme i la publicitat. Els cartells de *Cigarrillos París* generen imatges d'una dona que s'assembla molt, malgrat no seguir cap patró i tenir autors de procedències molt diferents. La càrrega sexual/eròtica és present en molts dels cartells i també la capacitat d'introduir aquesta sexualitat com un caràcter de rol femení passiu que fuma i *és contemplada*. Aquesta és una de les moltes temàtiques en les quals es podria aprofundir.

Des del punt de vista estètic i publicitari, es podria realitzar una anàlisi de les tipografies. S'aprecia l'ús de diversos caràcters tipogràfics segons el cartell. Partint d'altres famílies tipogràfiques ja emprades a la impremta o a altres tipus de cartells, seria interessant analitzar fins a quin punt arriba la creació original en aquest àmbit. I no només això. En el primer concurs de cartells destaca la inexistència d'eslògan, substituït per un simple indicatiu "Tabaco Habano", que apel·la a la dimensió cognitiva del consumidor. En el segon concurs, així mateix, apareix un eslògan que recorre directament a la dimensió afectiva del fumador: "Són los mejores", és a dir, comença a configurar un hàbit de marca, al qual el tabac, com a producte, estarà sempre lligat. Atès l'interès que se sap que tenia Malagrida cap a la publicitat, es podrien analitzar els cartells escollits guanyadors per veure com converteix la seva marca en un actiu publicitari i quins mecanismes tria.

L'exposició del 1995 va tenir com a objectiu buidar tota la informació que es podia, en el moment en què es va dur a terme. Donades les circumstàncies i les possibilitats amb què es comptava llavors, es va fer una anàlisi des d'un punt de vista marcadament historicista. Divuit anys després, amb moltes més possibilitats tècniques i analítiques, es pot no només aprofundir en la part històrica de la col·lecció dels cartells, sinó també analitzar-los per tal de tenir una visió de conjunt artisticoestètica que vagi encara més enllà. Es tractaria de plantejar una revisió més transversal, a partir de la qual s'aportaria informació que sobrepassaria la mateixa col·lecció de cartells i la dotaria d'un cos informatiu aplicable a altres disciplines.

Notes

1. Alberto Borrini *El siglo de la publicidad 1898-1998. Historia de la publicidad gráfica Argentina*. Editorial Atlántida 1998, Buenos Aires.
2. *Op. Cit.* pàg. 183

PRIMER CONCURS

Primer premi

Lema: *Shagu Sharra*

Autor: Cándido Villalobos

Tècnica: Desconeguda

Localització: Desconeguda

Segon premi

Lema: *Jugend*

Autor: Aurelio Jimenez

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3386

Segon premi adicional

Lema: *Fides*

Autor: Antonio Vaccari

Tècnica: Pastel sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3385

Tercer premi

Lema: *Salade*

Autor: Alvin Gaspary

Tècnica: Pastel sobre paper

Localització: Desconeguda

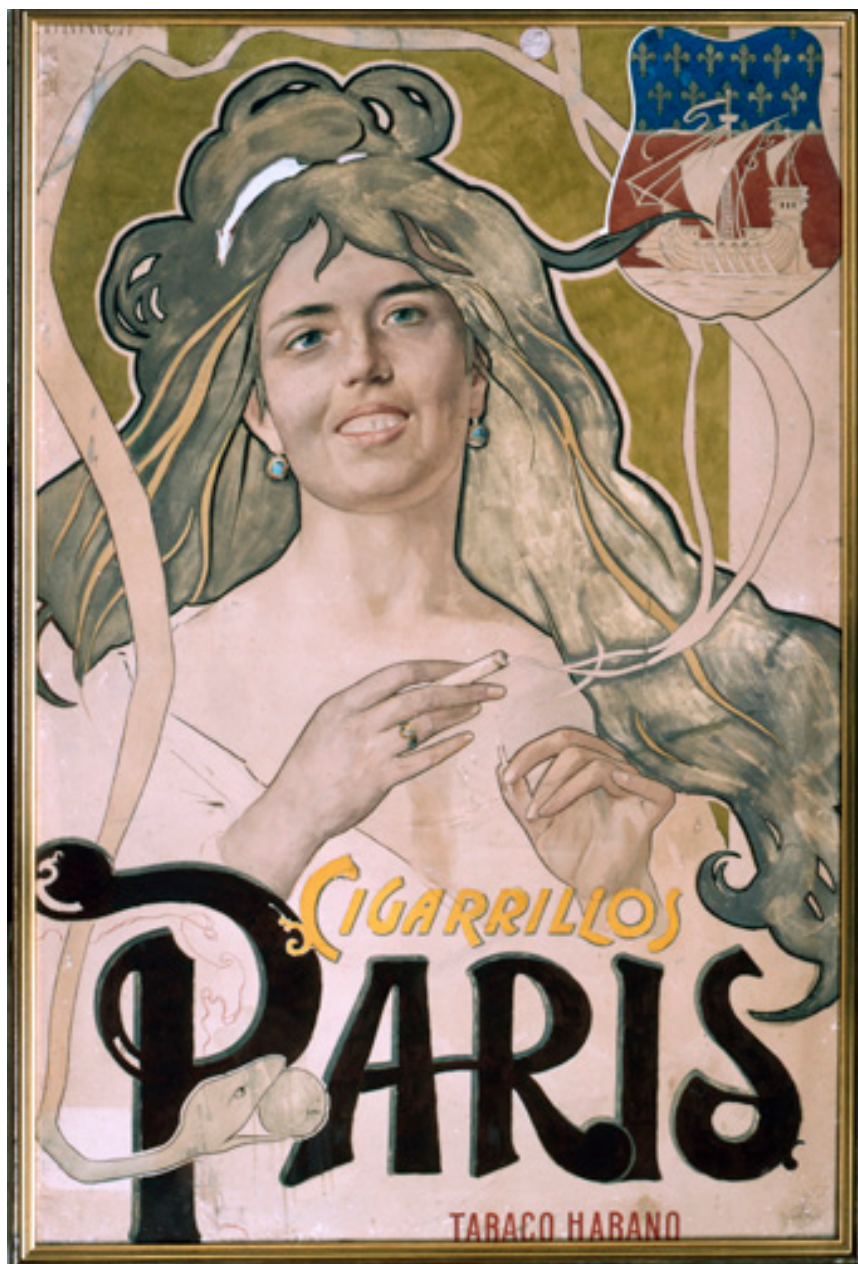
Primer accésit

Lema: *!Levántate y fuma!*

Autor: Jose Maria Cao Luaces

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2875

Quart premi

Lema: *Tentación*

Autor: Jorge d'Orlandi

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2882

Cinquè premi

Lema: Matilde

Autor: Fernando Fades

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2886

Sisè premi

Lema: *Cielo*

Autor: Angel Roaschio

Tècnica: Aquarel·la i carbonet sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2881

Segon accèssit

Lema: *Satan*

Autor: Antonio Vaccari

Tècnica: Pastel sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2879

Tercer premi

Lema: *Demetrios*

Autor: Domingo Puig

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3389

Tercer accèssit

Lema: *Ars Musarum Filia*

Autor: Francesc Fortuny

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2877

Tercer accésit

Lema: *Nicotiana*

Autor: Mariano F. Cardoso

Tècnica: Aquarel·la sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2878

Tercer accèssit

Lema: *Colorado*

Autor: R.E. Draper

Tècnica: Aquarel·la sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3381

Tercer accésit

Lema: *Barcino*

Autor: Emili Massanet

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2884

Tercer accésit

Lema: *Paris*

Autor: Ramon Castro Rivera

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2885

76

CIGARRILLOS

Accésit

Tercer accésit Lema: *Boulevardier*

Autor: Decoroso Bonifanti

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2868

Tercer accèssit

Lema: *Un fumador*

Autor: F.P. Tera

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2883

Tercer accésit

Lema: *Eros Flamíger*

Autor: Lucien Metivet

Tècnica: Aquarel·la sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2880

Lema: *Lunático*

Autor: Desconegut

Tècnica: Pastel i aquarel·la sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3388

Lema: *El trabajo es la libertad*

Autor: Desconegut

Tècnica: Aquarel·la sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3382

Lema: *Ad gloriam: Errare humanum est*

Autor: Desconegut

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2872

Lema: *Diogenes*

Autor: Desconegut

Tècnica: Aquarel·la i tinta sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3383

Lema: *Fume Vd. París*

Autor: Desconegut

Tècnica: Aquarel·la sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2888

Lema: *Latius*

Autor: Desconegut

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3390

CIGARRILLOS

Lema: *Aide-toi le ciel t'aidera*

Autor: Desconegut

Tècnica: Aquarel·la sobre paper

Localització: Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3380

SEGON CONCURS

Primer premi

Lema: *Amor*

Autor: Aleardo Villa

Tècnica: Pastel sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 546

360

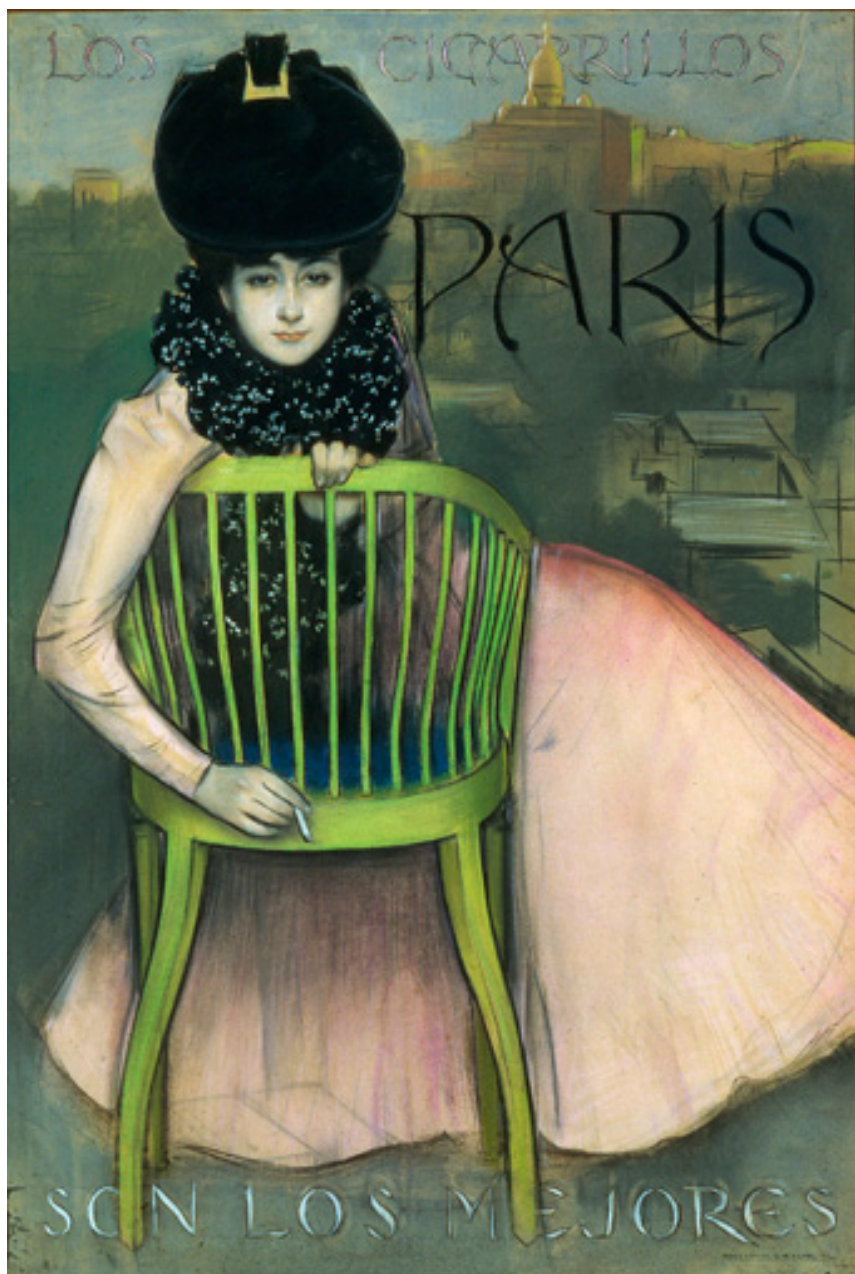
Segon premi

Lema: *Irredento*

Autor: Leopoldo Metlincovitz

Tècnica: Desconeguda

Localització: Desconeguda

Tercer premi

Lema: *Montmartre*

Autor: Ramon Casas

Tècnica: Llapis conté, pastel i tinta sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 547

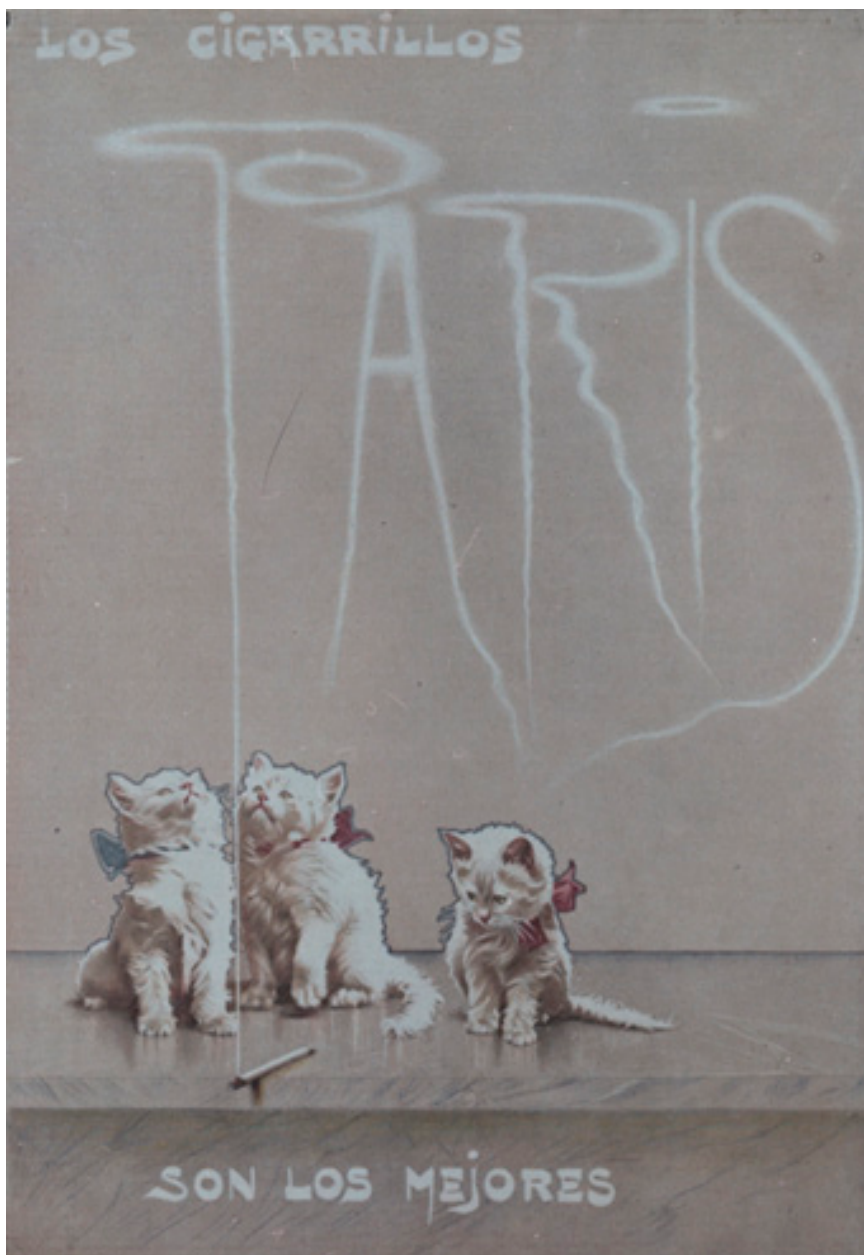
Quart premi

Lema: *Santa Rosa*

Autor: Pio Collivadino

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2867

Cinquè premi

Lema: *Fifi-Lulú-Mimí*

Autor: Aleardo Villa

Tècnica: Desconeguda

Localització: Desconeguda

Sisè premi

Lema: *Post fata resurgam*

Autor: A(ntonio) Vaccacri i T(orquat) Tasso

Tècnica: Aquarel·la sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2866

Setè premi

Lema: *Aniversario*

Autor: Alvin Gaspary

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3379

Vuitè premi

Lema: *Macte Animo*

Autor: Charles Michel

Tècnica: Gouache i ceres sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2890

Accèssit

Lema: *Feu Sacré*

Autor: Manuel Mayol i Rubio

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2874

Accèssit

Lema: *De aquí al cielo*

Autor: José Sanz Arizmendi

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2893

Accèssit

Lema: *Parisienne par un Parisien*

Autor: Eugène Vavasour

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2871

Accèssit

Lema: *Berta*

Autor: Laureà Barrau

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2889

LOS CIGARRILLOS:
'MEJORES SON
LOS PARIS

Accèssit

Lema: *Romanesque*

Autor: Xavier Gosé

Tècnica: Gouache i pastel sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 545

Accèssit

Lema: Gamin

Autor: V.P. Tapin

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2873

Accèssit segon

Lema: *Briomel*

Autor: Belmiro de Almeida

Tècnica: Aquarel·la sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2870

Accèssit segon

Lema: *Carátula*

Autor: Fernando Albertí i Barceló

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2876

Accésit segon

Lema: Gloria

Autor: Luis Palao i Ortubia

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2887

Accèssit segon

Lema: *Los Cigarrillos París*

Autor: Max Hubener

Tècnica: Carbonet sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3387

Accésit segon

Lema: *Beso de fuego*

Autor: Giovanni Carpanetto

Tècnica: Pastel sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2865

Accésit segon

Lema: P.R.

Autor: Pedro Ribera i Dutaste

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2892

Accésit segon

Lema: *Tabako*

Autor: P. Téra

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2864

Accèssit segon

Lema: *Yo lo creo*

Autor: Francisco Benesch

Tècnica: Aquarel·la i gouache sobre paper

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3384

Accèssit segon

Lema: *Femme fumante*

Autor: Wladimir Zupansky

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 2891

Lema: *Coruña*

Autor: Desconegut

Tècnica: Oli sobre tela

Localització: Museu de la Garrotxa, Olot. MCGO 3391

MUSEU DE

LA GARROTXA

D'OLOT

Ajuntament d'Olot

**Institut de Cultura
de la Ciutat d'Olot**